

Adolph Kolping a jeho dílo v kontextu sociální pedagogiky

Radka Dvořáková

Bakalářská práce
2014

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

INSTITUT
MEZIOBOROVÝCH STUDIÍ BRNO

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Radka DVORŽÁKOVÁ**
Osobní číslo: **H118658**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**

Téma práce: **Adolf Kolping a jeho dílo v kontextu sociální pedagogiky**

Zásady pro vypracování:

Zadané a zvolené téma bude zpracováno podle pokynů obsažených v materiálu "Metodika psaní odborného textu a výzkum v sociálních vědách" (IMS 2009). Případně podle dalších materiálů, z nichž některé jsou obsaženy v literatuře připojené k tomuto studijnímu textu. Zejména bude dbáno na dodržování zásad publikační etiky a pravidel společenskovedního výzkumu. Průběžné výsledky práce budou pravidelně konzultovány s vedoucím diplomové práce.

S vědomím těchto zásad a pravidel a po konzultaci s vedoucím bude práce zaměřena:

- Život a dílo Adolfa Kolpinga
- Kolpingovo dílo a jeho činnost na Vysočině
- Možnosti sociální pedagogiky v komunitách Kolpingova díla

Součástí práce bude sociologický výzkum založený na dotazníkové metodě, směřující k zjištění stavu vědomostí občanů Žďárska o této osobnosti.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

Adolph Kolping. Žďár nad Sázavou: Kolpingovo dílo, 1995.

Bahounek, Jiří. Sociální učení církve. Brno: Petrov, 1991.

Frölich, Roland. Dva tisíce let dějin církve. Praha: Vyšehrad, 1999.

Hájek, Bedřich a kol. Pedagogika volného času. Praha: Univerzita Karlova, 2003.

Zpravodaj Kolpingova díla České republiky. Žďár nad Sázavou: Kolpingovo dílo České republiky.

Vedoucí bakalářské práce:

doc. PhDr. Miloslav Jůzl, Ph.D.

Katedra pedagogiky a psychologie

Datum zadání bakalářské práce:

11. listopadu 2013

Termín odevzdání bakalářské práce:

30. dubna 2014

V Brně dne 11. listopadu 2013

doc. PhDr. Miloslav Jůzl, Ph.D.

vedoucí ústavu

doc. PaedDr. Slavomír Láca, Ph.D.

vedoucí katedry

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

ZADKA ŠVOŘÁKOVÁ

Jméno, příjmení studenta

V Brně *1. 4. 2014*

Podpis

Podpis

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevýdělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpisy vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu, k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacího zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Bakalářská práce se zabývá životem a dílem katolického kněze, významného sociálního pedagoga, spisovatele a žurnalisty Adolpha Kolpinga a jeho odkazem pro současnost, spočívající zejména v činnosti sdružení Kolpingovo dílo a jeho sociálních programů. Ve výzkumné části tato práce odpovídá na otázky, jejichž cílem je prozkoumání úrovně znalostí žáků středních škol a středních odborných učilišť, týkajících se Adolpha Kolpinga, Kolpingova díla České republiky, sociálních programů a aktivit Kolpingova díla, působících na Žďársku.

Klíčová slova:

Adolph Kolping, Kolpingovo dílo České republiky, Spektrum, Srdíčko, Terapeutická komunita Sejřek, sociální pedagogika, Žďár nad Sázavou

ABSTRACT

This dissertation deals with life and work of Adolph Kolping, who was a Catholic priest, a notable social educationalist, a writer and a journalist. It is about his heritage for our days, consisting primarily in activities of Kolping dílo Association and its social programs. As for research part of this dissertation, it answers the questions, where the author tries to analyse the level of high school and educational school students knowledge about Adolph Kolping, Kolping dílo Association in the Czech Republic, its social programs and activities being effective in the region of Žďársko.

Keywords:

Adolph Kolping, Kolping dílo Association in the Czech Republic, Spectrum, Little Heart, Therapeutic Community Sejřek, social pedagogy, Žďár nad Sázavou

Děkuji panu doc. PhDr. Miloslavu Jůzlovi, Ph.D. za jeho užitečnou metodickou pomoc, kterou mi poskytl při zpracování mé bakalářské práce.

Motto:

„Jen neslibovat žádné velké věci, a to ani tehdy, když je lze splnit. Je lépe nic neslibovat a víc dokázat, je lépe růst pomalu, ale zdravě a silně, než vzlétnout do výše a právě tak rychle zase spadnout.“ (Adolph Kolping)

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	7
I TEORETICKÁ ČÁST	9
1 ADOLPH KOLPING	10
1.1 ADOLPH KOLPING - ŽIVOT	10
1.2 KOLPINGOVA DOBA A JEHO VÝZNAMNÍ SOUČASNÍCI	14
1.3 KOLPINGOVA PŮSOBNOST	18
1.4 KOLPING PEDAGOG	20
2 KOLPINGOVO DÍLO	23
2.1 KOLPINGOVO DÍLO VE SVĚTĚ.....	23
2.2 KOLPINGOVO DÍLO V ČESKÉ REPUBLICE	25
2.2.1 Historie	26
2.2.2 Současnost.....	27
3 KOLPINGOVO DÍLO ČESKÉ REPUBLIKY A JEHO SOCIÁLNÍ PROJEKTY	29
3.1 TERAPEUTICKÁ KOMUNITA SEJŘEK.....	29
3.2 SPEKTRUM.....	30
3.3 RODINNÉ CENTRUM SRDÍČKO.....	31
II PRAKTICKÁ ČÁST	32
4 EMPIRICKÝ PRŮZKUM	33
4.1 PŘEDPOKLADY PRO PROVEDENÍ PRŮZKUMU	33
4.2 CÍL A PRŮZKUMNÉ OTÁZKY	33
4.3 POUŽITÉ METODY	34
4.4 PRŮZKUMOVÝ VZOREK RESPONDENTŮ	34
4.5 PRŮBĚH PRŮZKUMU	35
5 VÝSLEDKY PRŮZKUMU	36
5.1 POPIS VÝSLEDKŮ	36
5.2 INTERPRETACE VÝSLEDKŮ	44
5.3 SHRnutí VÝSLEDKŮ	49
ZÁVĚR	51
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	53
SEZNAM GRAFŮ	55
SEZNAM PŘÍLOH	56

ÚVOD

Píše se 30. května léta páně 1965. V ochozech fotbalové arény slavného německého klubu v Kolíně nad Rýnem se tísní více než 40000 fanoušků s vlajkami a transparenty nad hlavami. Co se dnes chystá, co se bude dít, kdo bude hrát? Bayern Mnichov nebo slavná Barcelona? Ne, do sektoru fanoušků dnes nepřišli fotbaloví „fans“, ale dělníci, řemeslníci, učni a ne za fotbalem či jiným sportem. Místní kolínský arcibiskup Josef kardinál Frinks slouží slavnostní mši, této se účastní mimo jiné spolkový prezident Německa a prezident Rakouska, zdravici tomuto shromáždění poslal i prezident USA.

Proč se tedy koná taková sláva? V projevech všech řečníků, na všech transparentech a vlajkách se objevuje jedno jediné jméno. Jméno muže, který i sto let po své smrti, naplnil mohutné ochozy fotbalové arény a v ní přítomní lidé se baví a chovají jako jedna velká rodina. Jméno Adolpha Kolpinga.

Adolph Kolping byl člověk všestranného nadání, ve své době se stal jedním z vůbec prvních sociálních reformátorů, byl nejenom knězem ale i skvělým pedagogem, žurnalistou, spisovatelem a oblíbeným řečníkem. Kolping prožil nelehký život od dětství v rodině drobného zemědělce přes vyučení se obuvníkem a následnou tovaryšskou anabázi v obuvnických dílnách v německém Porýní, kde poznal tvrdou realitu života mladých tovaryšů. Následná studia na gymnáziu v Kolíně nad Rýnem, a poté na teologii v Mnichově a Bonnu, byla jasným signálem jeho touhy po vzdělání a snaze o změnu života.

Během Kolpingova života docházelo k velkému množství společenských změn, tyto změny ho ovlivňovaly, Kolping si uvědomoval a cítil potřebu změn ve společnosti, a proto svou činností chtěl najít prostředky, přizpůsobení se sociálním změnám společnosti v první polovině 19. století. K velkým změnám životních podmínek došlo zvláště u tovaryšů, jejichž život si mladý Kolping vyzkoušel na vlastní kůži, zejména proto se rozhodl být užitečný právě pro ně, a tak zmírnit jejich sociální bídu, zakládal spolky tovaryšů a řídil jejich rozvoj a činnost.

„Adolph Kolping svým životem a svým příkladem ovlivnil zejména mladé lidi pro svou myšlenku organizované pomoci k svépomoci, na jeho práci navázali další a pod názvem Kolpingovo dílo pracují dodnes v mnoha zemích. Jedná se o mezinárodní projekt, zajišťující zejména vzdělání, sociální podporu a zprostředkování křesťanských zásad mladým lidem, přičemž celé Kolpingovo dílo je rozčleněno do jednotlivých národních svazů.“ (Kolpingovo dílo České republiky. Dostupný z WWW: <www.kolping.cz>.).

V místě mého bydliště ve Žďáru nad Sázavou vzniklo dne 21. října 1992 Kolpingovo dílo České republiky a následně dne 13. února 1993 bylo přijato do Mezinárodního Kolpingova díla. Kolpingovo dílo České republiky se zabývá prací s dětmi, mládeží, seniory i s celými rodinami, věnuje se sociálním projektům, vzdělávání, spolkové činnosti. Zpracováním tohoto tématu se chci pokusit o zvýšení informovanosti naší společnosti o Adolphu Kolpingovi a jeho díle. Přestože je činnost Kolpingova díla České republiky soustředěna zejména v kraji Vysočina, a to převážně do Žďáru nad Sázavou, není tato činnost v rámci sociálních projektů, podle mého názoru vůbec zanedbatelná, a to pro celou naši společnost.

Cílem mé práce, která se zabývá životem a dílem Adolpha Kolpinga, je seznámit čtenáře s osobou tohoto německého kněze, sociálního reformátora a spisovatele, zjistit stav vědomostí o Adolpu Kolpingovi a o Kolpingově díle ČR, zejména v souvislosti se sociálními projekty působícími v lokalitě okresu Žďár nad Sázavou, a to u vybraného vzorku žáků středních škol a středních odborných učilišť, mimo škol Kolpingovým dílem zřízených, zmapovat činnost Kolpingova díla ČR v rámci okresu Žďár nad Sázavou.

„V České republice vyvíjí činnost Kolpingovo dílo v mnoha oblastech. Náboženské společenství Adolpha Kolpinga je zřizovatelem dvou středních škol, a to Biskupského gymnázia a Střední školy gastronomické Adolpha Kolpinga ve Žďáru nad Sázavou. Kolpingovo dílo se také věnuje rodinám, dětem a seniorům.“ (Kolpingovo dílo České republiky. Dostupný z WWW: <www.kolping.cz>.).

Zpracováním tohoto tématu bych chtěla zvýšit informovanost české společnosti o Adolphu Kolpingovi a zejména o jeho díle.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 ADOLPH KOLPING

1.1 Adolph Kolping - život

Adolph Kolping se narodil 8. prosince roku 1813 v malé vesničce Karpen nedaleko Kolína nad Rýnem v Německu. Narodil se v rodině velmi chudé, byl čtvrtým z pěti dětí. Otec Adolpha byl obyčejný ovčák, neznalý čtení a psaní a jeho jedinou životní snahou bylo užití svoji početnou rodinu. Rodina žila ve velice prostých podmínkách bez knih, novin, časopisů a to, co je drželo pohromadě, byla tvrdá práce a víra. V letech 1820 až 1826 navštěvoval malý Adolph lidovou školu, „vesnický učitel brzo objevil chlapcovo nadání, ale nedokázal mu ukázat cestu k dalšímu vzdělání.“ (Conzemius, 1997, str. 77). Proto byl mladý Kolping v této době odkázán jen sám na sebe a na svoji touhu po vzdělání a vědění. Jedinými zdroji vědění a informacemi o velkém světě, byly v té době, pouze hovory se staršími sousedy a četba pohádkových knih a poučných příběhů ze starých kalendářů.

Léta 1826 – 1837 prožíval Kolping jako obuvnický učeň v dílně venkovského ševce, a poté jako tovaryš v různých obuvnických dílnách v německém Porýní. Ve svých 20 letech se vydal na zkušenou do světa, ale daleko jeho cesta nevedla. Zůstal pracovat v dílně obuvnického mistra v nedalekém Kolíně nad Rýnem. Jeho pracovitost a lidskost a příkladný způsob vedení života přiměla Kolpingova mistra k nabídce na převzetí celé obuvnické živnosti za sňatek s jeho dcerou. Kolping však nabídku mistra odmítl, řemeslo pro něj znamenalo uzavírání se před světem, samotu a zejména ho děsil vztah k ostatním spolupracovníkům, kteří zdaleka nedosahovali duševních kvalit Kolpinga a na rozdíl od něj, který se snažil z neradostného způsobu života utíkat k vědění a ke knihám, oni svůj způsob života a řešení svých problémů nacházeli v alkoholu, hrubostech, násilí apod. Kolping o tom později napsal: „Cítil jsem se mezi svými spolupracovníky velmi osamělý, uvázaný ke způsobu života, který mi naháněl hrůzu a nenacházel jsem žádný únik z tohoto labyrintu.“ (Conzemius, 1997, str. 78). Víc a víc zjišťoval, že jeho očekávaná budoucnost není to, co sám chce, taková budoucnost v něm vzbuzovala jen odpor a nechuť. Toto vše, co se v něm a kolem něj odehrávalo, vedlo k nezvratnému rozhodnutí změnit způsob života. Rozhodl se, že zanechá do té doby slibně se rozvíjející kariéry budoucího obuvnického mistra a začne studovat. Rozhodl se stát se knězem.

Nejhlubší motivy jeho rozhodnutí neznáme, různí autoři udávají a vysvětlují jeho rozhodnutí se pro kněžství různě, ať už to byla jakkoliv velká hloubka jeho náboženského citění, nebo se na tomto rozhodnutí odrazil nucený rozchod s jeho první láskou, dcerou venkov-

ského učitele nebo i to, že odchod do kněžství bude jediné možné řešení, které bude ochotna přijmout jeho rodina v souvislosti s opuštěním řemesla, i přes nepříliš povzbuzující slova jeho faráře poté, když se mu svěřil se svými plány a tento mu měl sdělit: „Ševče, drž se svého kopyta.“ (Conzemius, 1997, str. 78). Přes to všechno se rozhodl a po roce tvrdého soukromého studia zejména latiny a řečtiny, nastoupil Kolping na podzim roku 1837 do tercie Marcellského gymnázia v Kolíně nad Rýnem, kde studoval do roku 1841.

Po maturitě na gymnáziu se nemohl Kolping rozhodnout jinak než pokračovat ve studiu. Podařilo se mu v roce 1841 nastoupit na studia teologie v Mnichově. Během času stráveného na univerzitě v Mnichově si Kolping brzy našel osobní blízký vztah ke svým profesorům a příklad mnichovských kněžských profesorů určil velmi významně jeho ideál kněze pro mnoho následujících let. Přes veškerou svou touhu po vzdělání se Kolping nestal jen obyčejným knihomolem, měl velké výhrady k pouhému teoretickému vzdělání, snažil se zkoumat každou studovanou vědu ve vztahu k životu, k lidem. V roce 1842 musel Kolping zcela dobrovolně odejít z milovaného Mnichova a jeho univerzity do Bonnu. Zdejší univerzita a její profesori, nebyla zdaleka tak pokroková a Kolpingovi blízká. Přesto Kolping dostudoval a 13. dubna léta páně 1845 byl vysvěcen knězem. Krátce poté byl jmenován kaplanem kostela sv. Vavřince v Elberfeldu. A v tomto průmyslovém městě a jeho okolí se znovu po letech objevil v dělnickém prostředí, v prostředí, ze kterého se jako mladý tovaryš snažil utéci. Toto nové setkání s dělnickým prostředím už Kolpingovi hrůzu nenahnalo, díky jeho znalostem ze studií, jeho víře a celkovému duševnímu rozvoji, měl odvahu do tohoto prostředí vstoupit. Ve Wuppertalu poznal náboženskou a především sociální bídu prostých dělníků velkých tkalcovských továren. „Nejnižší vrstva obyvatelstva je strašlivě nevědomá, strašně zpustlá, zanedbaná na duši i na těle, zcela v bídě, a jak velká je to vrstva!“ (Conzemius, 1997, str. 83).

Kolping se vážně začal zabývat důležitou otázkou, a to jakou pomoc těmto chudým a často trpícím lidem nabízí současná početná nábožensky založená společnost? Z vlastní zkušenosti dobře věděl, že zejména starší kněží ve svých kázáních k těmto lidem mluví o neutěšených společenských poměrech jako o svaté vůli Boží a útěchu slibovali až v životě věčném, tedy posmrtném. Proto se kaplan Kolping v rámci jejich farnosti rozhodl pomoci nejchudším dělníkům. Chtěl se pokusit o experiment a nejprve pro ty obyčejné prosté dělníky z nejspodnějších společenských pater chtěl připravit a vydávat Katolický týdeník. Se svým počínáním se však nesetkal s pochopením u faráře, který rázně utlumil nadšení svého kaplana, a tak i přes značné rozepře Kolpinga s farářem k vydávání týdeníku nedošlo. To co

zakazoval farář kaplanovi, však s podivem nezakázal místnímu učiteli, a tak se stalo, že aktivní učitel Johann Gregor Breuer dne 6. listopadu roku 1846 přeměnil místní volné sdružení tovaryšů v řádný spolek se stanovami. Tovaryši tohoto spolku mládenců se setkávali dvakrát v týdnu, kdy jednou vyslechli přednášku na téma náboženské a po druhé na téma světské, mimo přednášky se seznamovali i s výukou různých dalších předmětů, své místo při jejich setkání měla i volná zábava. Kolping nezatrpl a učiteli Breuerovi napsal dopis, kde mu gratuloval slovy „dokázal jste věc, na kterou jsem po celý život myslel“. Duchovním předsedou spolku tovaryšů se stal 1. kaplan farnosti, Kolpingův kolega, tento však zanedlouho jejich farnost opouští a na uvolněné místo v květnu roku 1847 přichází Kolping. V této době má elderfeldský spolek tovaryšů 120 členů, tovaryšů. Netrvalo dlouho a tovaryši si Kolpinga velmi oblíbili. Kolping měl možnost při vedení spolku uplatnit vlastní zkušenosti ze života prostého tovaryše a s těmito zkušenostmi konfrontoval možnosti elberfeldského spolku. Vycházel z myšlenky, proč by další mladí tovaryši neměli být ušetřeni ponižování, násilí, hanby, které si musel prožít a vytrpět právě Kolping, a to když byl mladý tovaryš. V hlavě se mu začal rodit plán jak elberfeldský tovaryšský spolek vyrvat z místních skromných podmínek a postupně na jeho základech vybudovat spolek, organizaci, která by byla ku prospěchu tisícům mladých lidí, dávala by jim oporu a správné vedení. Byl si dobře vědom toho, že problém tovaryšstva se stává problémem zásadním, společenské postavení tovaryše bylo stlačeno na minimální úroveň a tovaryš byl prakticky sluhou svého mistra bez jakýchkoliv důležitých práv se spoustou povinností. Z toho vyplývalo jediné, že mezi tovaryši se nacházeli nejneklidnější a nejradikálnější vrstvy dělnictva. Tovaryši neměli prakticky žádnou šanci a vyhlídku na možnost stát se mistry a přitom nechtěli sestoupit na úroveň dělníků v továrnách. V revolučním roce 1848 se tedy mezi tovaryši logicky nacházeli ti nejradikálnější revolucionáři. Kolping toto všechno sledoval, věděl o tom a hledal příčinu. Sám k tomu uvedl: „Tovaryši pocházejí z nízkých a nevzdělaných vrstev lidu. Jako učňové jsou vykořisťováni a brzy se zkazí. Za poetickou idylou o vandrovném tovaryši se skrývá hluboká lidská bída a opuštěnost. Symptomem této bídy jsou nadměrný konzum alkoholu a hulvátské vystupování. Příčina však leží hlouběji. Mistři už neberou tovaryše do rodinného společenství. Je třeba dát jim nejzákladnější bezpečí, útočiště, aby mohli najít sami sebe. Mostem k tomu má být Spolek tovaryšů.“ (Conzemius, 1997, str. 84).

Tyto základní myšlenky rozepsal Kolping počátkem revolučního roku 1848, následně své pojednání vydal v brožuře „Spolek tovaryšů. K povzbuzení všech, kdo to myslí vážně

s pravým blahem lidu.“ (Conzemius, 1997, str. 84). Tak jak je u Kolpinga zvykem, nesnažil se o teoretické pojednání, o pouhé udělování rad, ale dával odpovědi na konkrétní stav společnosti tovaryšů. Kolpingovy plány brzy začaly přesahovat možnosti elberfeldského spolku, bylo mu jasné, že Kolín nad Rýnem je tím pravým místem pro základnu jeho směšných plánů. Kolping doslova uprosil kolínského arcibiskupa von Geissela, aby ho ustanovil do velmi špatně placené pozice kaplana kolínského dómu. Dne 6. května roku 1849 se poprvé sešel v Kolíně nad Rýnem ve škole sv. Kolumby se zástupci tovaryšů. Pravda, účast byla velmi slabá, na setkání s kaplanem Kolpingem přišlo 7 tovaryšů. Proč jich bylo tak málo, je vcelku jasné, stejný den ve stejnou dobu a ve stejném městě mluvil k dělníkům jiný významný muž jejich doby, a to Karel Marx. Kolping ve svém snažení nepřestal, účastí 7 tovaryšů se nenechal odradit a možná i ta šťastná 7 ve spojení s Kolpingovým úsilím vedla k tomu, že už na jaře roku 1850 měl ve svém kolínském spolku více než 300 členů. Trpělivost a vůle Adolpha Kolpinga se začaly vyplácet, „stal se prvním katolickým knězem, který se mohl zcela věnovat sociální práci.“ (Conzemius, 1997, str. 85).

Postupem času Kolpinga začali následovat v jeho práci další kněží. Začaly vznikat nové spolky tovaryšstva v Düsseldorfu, Cáchách, Hildesheimu, Koblinci... Kolping se usilovně staral o jejich spolupráci. 20. října roku 1850 se sešli všichni duchovní předsedové nově vzniklých spolků a založili Rýnský spolek tovaryšů se sídlem v Kolíně nad Rýnem. Následného roku 1851 se tento spolek přejmenoval na Katolický svaz tovaryšů. Od tohoto okamžiku dochází k rychlému zakládání nových spolků nejen v Německu, ale již v rámci Evropy a dokonce díky německým vystěhovalcům do USA byl v 50. letech 19. století založen první tovaryšský spolek v St. Louis v USA.

Na tomto místě je však potřeba uvést a zdůraznit, že Kolpingova idea nespočívala v nějaké hře s čísly dokumentujícími masovost tovaryšského hnutí, Kolping k tomuto sám uvedl: „Vlastní spolek musíme sestavit z řemeslnických tovaryšů nebo takových mladých lidí, kteří opravdu k sobě patří a mají společné cíle. Neříkám, že všichni členové musí být tovaryši, mohou to být řádní tovární dělníci, ale je třeba dbát na to, abyste spojoval takové lidi, kteří spolu natrvalo zůstanou.“ (Conzemius, 1997, str. 86).

V roce 1851 se v Německu v Mohuči konal Německý katolický sjezd a Kolping zde poprvé veřejně hovořil o svazu tovaryšů, posluchači si ho záhy oblíbili a byl hodnocen jako vynikající řečník. Kolping v tomto období musel řešit nejenom otázky duchovní, ale i hmotné, a to finance. Kolping i jeho spolek stál na finančně celkem slabých základech, jeho plat kaplana byl nedostačující. Takže i z těchto důvodů se Kolping začal věnovat žur-

nalistice, velice rychle se stal jedním z nejlépe placených německých žurnalistů. V roce 1854 začal Kolping vydávat Kalendář pro katolický lid, tento byl vydáván až do roku 1866. Náklad tohoto kalendáře byl 16 000 výtisků a Kolping se zde představil jako lidový spisovatel a získal si značnou oblibu. Pustil se do ještě těžšího projektu a v roce 1854 také začal vydávat vlastní týdeník. Ten psal nejen pro své tovaryše, ale pro široké lidové masy. Tomu odpovídala i velmi nízká cena týdeníku. V dobách největšího rozmachu novin měly náklad více než 6 000 výtisků.

Činnost Adolpha Kolpinga, a to přes jeho veškerou snahu, nenalezla pochopení u jeho církevních nadřízených. Jejich postoj k němu a k jeho počínání byl velice zdrženlivý. Až v roce 1862 byl zbaven své funkce dómského kaplana a mohl převzít klidnější méně náročnou práci rektora minoritského kostela v Kolíně nad Rýnem. V tomto roce byl také jmenován papežským tajným komořím a vykonal pouť do Říma, zde byl přijat papežem. Tento projevil souhlas a potěšení s Kolpingovým dílem. Na památku mu věnoval liturgické roucho.

V roce 1865 Adolph Kolping onemocněl, jeho nemoc trvala několik měsíců a na její následky dne 4. prosince roku 1865 v Kolíně nad Rýnem „v domě, který dal zbudovat pro své syny, tovaryše“ zemřel. (Conzemius, 1997, str. 91). Bylo mu pouhých 52 let.

1.2 Kolpingova doba a jeho významní současníci

Celá Evropa a tak i Německo se v době po francouzské revoluci ocitla ve velmi těžké době, myšlenky francouzské revoluce o svobodě, rovnosti a bratrství se šířily jako lavina. Po napoleonských válkách v zemích, kterých se tyto dotkly, nastává čas restaurace. V zemích jako je Německo, Španělsko začíná sílit národní odpor. V zemích Střední a Východní Evropy dochází k takzvanému obrození malých národů. Šlechta postupně začíná ztrácet svůj rozhodující vliv, a to zejména politický. Politické funkce postupně přebírá státní byrokracie, začíná postupná přeměna společnosti na společnost měšťanskou, dochází k většímu rozvoji řemesel a průmyslu, zavádí se doprava. S tím úzce souvisí velký rozvoj měst, jejich výstavba, růst počtu obyvatel, to s sebou přináší potřebu rozvoje školství, jak toho základního, ale i vysokoškolského. V literatuře hovoříme o romantismu, v umění se prosazuje empir a biedermeir, ve filozofii je na předním místě německý idealismus.

Rozvoj celé společnosti a snaha tehdejších autokratických vlád tento rozvoj potlačit v oblastech jejich svobod, vycházejících z hesel francouzské revoluce, zejména cenzurou, zákazy shromažďování apod., vede k častým občanským nepokojům, ale také ke snaze lidí sdružovat se a organizovat se. Proto dochází k zakládání nejrůznějších spolků a organizací, ale také politických stran, odborů s cílem prosazovat zájmy určité skupiny.

Ve velmi složité situaci se po francouzské revoluci a během napoleonských válek ocitla německá církev. Po Napoleonově vítězství nad prusko – rakouskou koalicí, uzavřela tato s Napoleonem lunévillský mír, k tomuto došlo 25. února roku 1803. Tento mír znamenal pro německou katolickou církev úplnou katastrofu, církev totiž přišla téměř o celý svůj majetek a nejen to, také o příjmy s tímto majetkem úzce spojené. Znamenalo to, že německá katolická církev během jednoho jediného dne neuvěřitelně zchudla: „byly zasaženy sociální služby, školní zařízení, bylo zrušeno 18 katolických univerzit.“ (Frölich, Roland, 1999, str. 187). Je sice pravdou, že proti podmínkám uzavření takového míru a poškození církve v Německu protestoval sám papež Pius VII., protest byl však pouze formální, majetkové zájmy Francie a vztah s Napoleonem byl mnohem důležitější. Ku cti papeže je však nutno říct, že Pius VII. nikdy korunu pro císaře Francie Napoleonovi na hlavu nevloužil a i poté, kdy Napoleonovy jednotky v březnu roku 1808 obsadily Řím, odmítl se vzdát své neutrality a poté, kdy Napoleon vyhlásil v květnu 1809 anexi církevního státu, použil Pius VII. „proti všem lupičům Patrimonii Petri“ (Frölich, Roland, 1999, str. 188), tedy exkomunikaci. Po Napoleonově konci v roce 1815, byl sice církevní stát opět obnoven, ale navrácení území a majetku Německu, o který přišlo v roce 1803, bylo politicky nemožné. Katolická církev v tehdejší Německu byla vystavena i negativním reformám státním, a proto dochází v této době k určitému útlumu veřejně prospěšné činnosti církve. „To, že hrozný zánik práva pomůže církvi ke vzniku nové vnitřní síly, nemohl nikdo tušit a původci to ani nezamýšleli.“ (Frölich, Roland, 1999, str. 187). Paradoxně čím méně se církev opírala o stát, tím více se musela soustředit na služby lidí, pro které tu byla, na služby věřících. Věřící sami pochopili vzniklou situaci a rádi se začali sdružovat a organizovat ve spolcích, bratrstvech apod. Ne však proti církvi, jak se dělo v minulosti často, ale s ní v souladu. Kněží začali přebírat iniciativu a funkce v těchto sdruženích, důležité bylo i znovuoobnovení řádu Jezuitů v roce 1814 a s tím související obnova mariánských kongregací. Velká část německých spolků se snažila o zmírnění následků chudoby, staraly se o propuštěné vězně, ale i o lidi závislé na alkoholu, velká část spolků se věnovala vzdělání

svých členů, zabývaly se kulturou. Od roku 1848 se konaly Katolické sjezdy, v roce 1851 na tomto sjezdu vystoupil i Adolph Kolping s myšlenkami svého tovaryšského spolku.

Dalším ze znaků této doby, tentokrát ze struktur sociálních, byl právě rozpad do té doby stabilní sociální struktury. Řemesla přestávala být nejdůležitějším hospodářským odvětvím, a to se nutně muselo dotknout celého cechovního systému, včetně v něm fungujících tovaryšů. Cechy do té doby řídily činnost řemesel, usměrňovaly ji, svou praktickou činností také řídily nabídku a poptávku. Mladý muž se po vyučení v řemesle stával tovaryšem, odešel si hledat práci k již zavedenému mistrovi, řemeslníkovi, zde získal nejen pracovní, ale i životní zkušenosti, tovaryš se prakticky stával členem rodiny mistra, a to na celou dobu svého pobytu v dílně. Mistr a jeho rodina se o tovaryše starali nejen tím, že mu poskytovala jídlo a ubytování, ale také, což bylo velmi důležité z hlediska sociálních jistot, zázemí. Tento fungující a časem prověřený systém poskytoval tovaryšům společenské a sociální jistoty, mistrům kvalitní pracovní sílu. S rychlým rozvojem průmyslu začalo docházet ke ztrátě těchto sociálních vazeb, tovaryš už nebyl členem rodiny, ale pouhá pracovní síla, všichni se dostali do velké nejistoty. Bylo zrušeno něco, co fungovalo, tedy tradiční sociální systém, ale přitom ještě nevznikl nový, ten starý nahrazující. To vše nově vznikající mělo i své veskrze kladné důsledky, společnost se začala otvírat progresu a volné soutěži. S rozvojem dopravy i vznikem nových průmyslových center došlo k posílení mobility společnosti, lidé více než v minulosti museli měnit svá bydliště i pracovní místa, člověk přestal být závislý na tom, v které oblasti se zrovna narodil, jaký je jeho původ. S tím vším souvisí i rozvoj vzdělanosti, zavedení železnic, telegrafu apod.

Během života Kolpinga došlo k závažným změnám v tradičním pojetí řemesel, a to vlivem zavedení svobodného podnikání počátkem 19. století. Svobodné podnikání znamenalo smutný konec řemesel v podobě cechovnictví, volné podnikání vedlo k ohromnému nárůstu počtu řemeslných dílen, k tomuto problému přibyl další, a to průmyslová výroba. Výsledkem všeho byl konkurenční boj, který byl prakticky neřízený. Docházelo k existenčním ohrožením zejména řemeslných dílen, a to mělo velice negativní dopad zejména na tovaryše, tito se stávali okrajovou skupinou společnosti. Tovaryš přestal být členem rodiny svého mistra, stal se málo placenou pracovní silou, jejich sociální situace nezajímala nikoho. Začaly vznikat ubytovny pro tovaryše a dělníky, ti zde trávili svůj volný čas, toto prostředí však nebylo tím pravým prostředím pro získání vědomostí a správných životních návyků.

Kolpinga se také velice blízce dotknul revoluční rok 1848, rok nazývaný také Jaro národů, kde takřka v celé Evropě proběhla revoluce. Nevyhnula se ani Německu a v jeho Porýní vzplála jako první na území německých zemí, a to v březnu 1848. Tak jak se revoluce nevyhnula Německu, nevyhnula se ani Kolpingovým tovaryšům: „Statistiky a policejní zprávy hovoří jasnou řečí. Mezi tovaryši byly nejneklidnější elementy dělnické třídy.“ (Conzemijs, 1997, str. 84). Svůj podíl na revolučnosti tovaryšstva mělo i jejich cestování po Evropě, kdy si domů ze svých cest po Itálii, Španělsku, Švýcarsku apod., přinášeli různé revoluční tiskoviny, které dále mezi sebou šířili. Výsledkem revolučního německého jara bylo vyhlášení celonárodních voleb do parlamentu, ve kterém měli zvolení zástupci jednat o budoucnosti celého Německa. V květnu roku 1848 tento parlament začal pracovat. Delegáty tohoto parlamentu byli lidé vzdělaní, duchovní, lékaři, vědci, ale i podnikatelé a obchodníci, kteří si zde chtěli zajistit podmínky pro svůj volný trh a svobodný obchod. Došlo zde i na prosazování zájmů dělníků, zejména se jednalo o jejich vyšší platy, zájmy rolníků a jejich hospodaření na feudální půdě. Brzy docházelo k různým střetům zájmů a neshodám, proto hned v následujícím roce a opět v průmyslovém Porýní vypukla revoluce. Tato však byla brzy potlačena Pruskou armádou. Přestože byla revoluce poražena, nedošlo už k úplnému návratu k předrevolučním poměrům. Z vůle panovníka vznikla ústava, bylo zachováno osvobození rolníků, někde a částečně byla zachována svoboda shromažďování a tisku. Cesta ke sjednocení Německa však byla ještě dlouhá, došlo k němu 18. ledna 1871, šest let po Kolpingově smrti.

Kolpingova doba bohatá na události a změny, měla spoustu svých velikánů v různých oblastech života církevního i světského. Těžko všechny tyto osobnosti vyjmenovávat. Několik jmen za všechny, tak například němečtí filosofové Georg Fridrich Hegel 1770 - 1831, Ludwik Feuerbach 1804 – 1872, pokračovatelé Kanta a jeho filosofie byli v německém prostředí nepřehlédnutelní. Německá literatura měla svůj romantismus a jeho hlavního představitele Johana Wolfganga Goetha 1749 – 1832 a také jeho významného pokračovatele, který byl Kolpingovi věkově mnohem bližší. Byl to Heinrich Heine, německý básník, prozaik, žurnalista. Narodil se v roce 1797 v chudé židovské rodině v Düsseldorfu. Odtud jistá paralela s Kolpingem, a tou je dětství v chudých podmínkách. Vystudoval církevní školu, a to katolické lyceum, následovala studia práv. Tedy podobně jako Kolping prošel církevním vzděláním, ale nebyl katolíkem, byl žid a postupem času své náboženství opustil a stal se protestantem. Obdobně jako Kolping cítil potřebu se vyjadřovat ke spoustě problémů, kritizoval feudalismus, náboženství a dokonce i církev. To vše vedlo k jeho emi-

graci do Paříže. Německu však patřilo jeho srdce stále a bedlivě sledoval vše, co se v něm dělo. Heine byl za svého života a ještě dlouho po něm v Německu autorem zakázaným, tam kde byl vydáván, byl cenzurovaný. To vše pro jeho názory na tehdejší společnost. V Paříži se setkal s dalším významným mužem Německa té doby, mužem, jehož význam se měl poté na desítky let stát celosvětovým, byl to Karel Marx. Heine se s Marxem spřátelil, obdivoval jeho myšlenky socialismu, i když idea komunismu mu naháněla strach, a to proto, že se obával jejího negativního dopadu na kulturu a jeho milovanou literaturu. Myšlenky socialismu a třídního boje jsou však již ve velkém rozporu s životem tovaryše, dělníka ve spořádané katolické rodině, tedy s myšlenkami Kolpinga. Ale Heine byl hlavně spisovatel a publicista a dodnes je znám, zejména jako autor nesmrtelných citátů s věčnou platností: „Kde začnou pálit knihy, tam nakonec budou lidi upalovat. Bůh mi odpustí, je to jeho práce.“ (Heinrich Heine citáty. Dostupný z WWW: <<http://citaty.net/autori/heinrich-heine/>>.).

1.3 Kolpingova působnost

Adolph Kolping byl člověk s obrovským nadáním, a to s nadáním všeobecným. Pokud bychom si měli rozdělit Kolpinga z hlediska jeho významných životních působení, tak od obuvnického tovaryše přes studenta gymnázia a teologie se vypracoval až na kněze, publicistu, pedagoga...

Kolping byl nadaným obuvnickým tovaryšem, byl pracovitý a manuálně zručný, o jeho nadání v tomto směru vypovídá i nabídka obuvnického mistra, u kterého jako tovaryš působil na možné převzetí živnosti po sňatku s jeho dcerou, to byla nabídka, o které se většinou tovaryšů jen mohlo zdát, Kolping však o tuto měšťáckou jistotu nestál. Když ve svých 24 letech usedl do lavic gymnázia v Kolíně nad Rýnem, nebyla jeho pozice vůbec jednoduchá. Studium byl náročné jak kvantitou probírané látky, tak výší školného. Kolpingovy představy o vědě a vzdělání se velmi lišily od tehdejších pedagogických představ a metod. Kolpingovy ideály se upíraly k bližnímu, tehdejší studijní ideály spočívaly zejména v kvantitativním shromažďování vědomostí a poznatků: „Kolik učenců umírá se svými vědomostmi a na zemi nedokázali víc než nějaký nádeník svou prací a došli stejné slávy jako on. A přesto se často takový neužitečný život vyvyšuje nad tichou, skromnou píli nějakého drobného člověka, který se snaží vychovávat lidi k dobrému. Jména pyšných vědců jsou zaznamenávána v registrech vědecké slávy, pravděpodobně proto, aby se sám pisatel přiživil na této nic neříkající počtě.“ (Conzemius, 1997, str. 79). Přesto nebo snad i právě

proto se Kolping velmi rychle během svého působení na Kolínském gymnáziu, stává nejlepším žákem třídy. Na základě svých studijních výsledků dokonce dostává stipendium a je osvobozen od školného. Bohužel ze zdravotních důvodů toto trvá jen jeden rok. Po zbytek gymnaziálního studia si Kolping finančně pomáhá jako domácí učitel a dává kondice. Studium na gymnáziu, které v té době bylo standardně pětileté, ukončuje Kolping po necelých čtyřech letech, a to maturitou.

Ve svých 28 letech se Kolping rozhodl ve svých studiích pokračovat, logicky se jednalo o vysokoškolská studia teologie. Srdce ho táhlo do světa, dokonce zvažoval studia teologie přímo v Římě, ale když se naskytla možnost dostat se na vysokou školu v Mnichově tak nezávážal. Teologii skutečně v Mnichově začal studovat, svá studia však dokončil v Bonnu. „Teolog, který stál oběma nohama na zemi, byl právě tak zakořeněn i v náboženské oblasti. Ve vytrvalém dialogu s Bohem se jeho vztah víry prohluboval.“ (Frölich, Roland, 1999, str. 82). 13. dubna roku 1845 byl v Kolíně nad Rýnem vysvěcen a stal se knězem, kaplanem kostela sv. Vavřince v Elberfeldu. Tehdejší samostatné město Elberfeld, je dnes po spojení se třemi dalšími městy, známé jako Wuppertal. Bylo to typické město tehdejšího Porýní a brzy se stalo významným průmyslovým centrem. Rychle se zde rozvíjel především průmysl oděvní a o Elberfeldu se hovořilo jako o německém Manchesteru. Význam města v první polovině 19. století prudce vzrůstal, spolu s ním vzrůstaly i sociální problémy vznikající a objevující se ruku v ruce s rychlou industrializací a rychlým nárůstem obyvatelstva. Pro ilustraci Elberfeld dosáhl 100 000 obyvatel již někdy kolem roku 1880. V tomto prostředí německého Manchesteru začal Kolping pracovat jako kaplan. Velice rychle se stal oblíbeným a vyhledávaným kazatelem, i přes to, že nebyl nikdy tím správným a tradičním knězem své doby. Nebylo totiž v této době úplně samozřejmé, aby kněz mluvil o otázkách významu a důležitosti víry a církve mimo posvěcená místa kostelů, mluvil o každodenním životě obyčejného reálného člověka, křesťana, mluvil o tom, že víra nejsou jen slova, ale musí se projevit především a jedině skutky a činy. Láska k člověku bližnímu se v jeho pojetí víry stává sociální povinností. O tom i svědčí příklad, kdy již na svém dalším kněžském působišti v Kolíně nad Rýnem, po vypuknutí epidemie cholery v roce 1849, která si vyžádala stovky mrtvých, Kolping většinu svého času trávil v kolínském špitále, kde pomáhal nejen jako aktivní ošetřovatel, ale i dobrým slovem nejen o Bohu se snažil mírnit utrpení nemocných. Na výtky svých přátel reagoval tak, že nemocní jsou přece jeho bližní. V kolínském působišti se Kolping stal dómským vikářem, měl na starosti sloužení mší, vedl kázání a chórové modlitby, také se spolupodílel na správě bis-

kupství a doprovázel biskupa na jeho cestách, pracoval také v církevních soudech. V roce 1861 ho biskup jmenoval rektorem minoritského kostela v Kolíně nad Rýnem. Kostel byl v zuboženém stavu a Kolping na své náklady začal s jeho opravou: „kostel byl silně zdevastovaný, během napoleonských válek byl poničen a sloužil jako konírny.“ (Lajkepová, E. Adolph Kolping, podivně současný člověk. Dostupný z WWW: <<http://krvelkabites.ic.cz/archiv/2004/adolph1.htm>>.) Na sklonku svého života byl Kolping na návštěvě Říma, zde byl přijat papežem, který ho dokonce dvakrát přijal na soukromé audience a ocenil jeho práci.

Během svého kněžského působení souběžně Kolping působil také jako publicista a vydavatel. Dělníci se v této době začali zajímat o politiku, žádali nové a pravdivé informace. Noviny, v té době v Porýní vycházející, byly velmi liberální a proticírkevní. Kolping chtěl nabídnout i jiný pohled na věc, na církev, řídil se zásadou: „Potřeby doby vám ukáží, co máte dělat.“ (Lajkepová, E. Adolph Kolping, podivně současný člověk. Dostupný z WWW: <<http://krvelkabites.ic.cz/archiv/2004/adolph1.htm>>.) Kolping se stal nejprve dopisovatelem Rýnských církevních novin. Později začal vydávat vlastní listy a kalendář s texty poučnými i zábavnými. Nutno se zde zmínit, že v době vydávání jeho novin a kalendáře byla pruská cenzura velmi ostražitá, a proto Kolping musel být i zdatným diplomatem, aby jeho texty mohly být zveřejněny. Především díky této činnosti, tedy tím, že se stal publicistou a vydavatelem a jeho noviny a kalendář měly na svou dobu velmi vysoké náklady, byl z něj člověk finančně velmi zámožný. I zde se projevil charakter Kolpinga, všechny své peníze utratil za opravu minoritského kostela v Kolíně nad Rýnem a pro potřeby jeho tovaryšského spolku.

1.4 Kolping pedagog

Kolpingova pedagogická kariéra měla svůj počátek už v jeho zásadním životním rozhodnutí, tedy nevěnovat se dále po vyučení životu tovaryšskému, ale naopak z tohoto života odejít a dál se věnovat studiu. Po ukončení svého teleologického studia na vysoké škole, nachází Kolping velice záhy své životní poslání v řadách katolického tovaryšského spolku, ve kterém začal jako začínající kněz v Elberfeldu působit. V průmyslovém Elberfeldu byla ještě větší bída a absence základních sociálních jistot, než jaké zažil sám během svého tovaryšského života. Nejen špatné sociální postavení tovaryšů, dělníků, ale i rozepře mezi katolíky a protestanty na Kolpinga hluboce působily. Kolping byl přizván ke spolupráci s katolickým spolkem tovaryšů založeným učitelem Breuerem, byl přizván, aby se na cho-

du spolku podílel zejména přednáškovou činností. Velice rychle se stal oblíbencem členů spolku tovaryšů, tito pochopili, že k nim hovoří člověk s hlubokou znalostí jejich problémů a po odchodu prvního duchovního vůdce tovaryšského spolku, kterým byl jeho kolega kaplan Steenärtz, se stává v roce 1847 duchovním vůdcem tohoto katolického spolku tovaryšů.

Kolping se nepřestával ani na okamžik zabývat myšlenkou rozšíření společenství tovaryšů a proto odešel do Kolína nad Rýnem, kde ve své práci hodlá pokračovat. 6. května 1849 zde zakládá Jednotu tovaryšů, katolický tovaryšský spolek. Už v roce následujícím se mu podařila velmi významná věc, sjednotil tovaryšské spolky v jednu federaci, tím byla položena základna pro budoucí vznik Kolpingových rodin. Nejdůležitější podmínkou přijetí tovaryše do spolku byla ochota v něm pracovat, další podmínkou bylo vlastnictví výučního listu. Přestože byl Kolping knězem katolickým, nebránil se přijímání do spolku i tovaryšů s protestantským vyznáním. Pro Kolpinga bylo nejdůležitější dát skupině lidí, tovaryšů, životní rady, zkušenosti a příklad pro to, aby se sami dokázali ve společnosti prosadit, sám jejich problémy neřešil, učil je, jak se je mají řešit sami. K tomuto sloužila zejména možnost, kterou jim dával, a to možnost se setkávat, vzdělávat, diskutovat. Tovaryšstvo od něj mělo přístup k informacím, jejich vzájemné kontakty byly důležité i pro možnosti získání nových pracovních míst, zjištění a porovnání pracovních podmínek. Spolek dával členům nejen možnost vzdělání, ale i dokázal poskytnout ubytování. Zájem o činnost a vzdělání v rámci tovaryšského spolku byl velký, tovaryši rychle pochopili nutnost vzdělání pro jejich další život. V roce 1850 zakládá Kolping pro tovaryšský spolek zdravotní pojišťovnu, fungující na principu solidarity tovaryšstva. Později v roce 1865 byl dobudován a otevřen nový hospic v Kolíně nad Rýnem, tento plně hradil Kolping ze svých prostředků.

Významné byly i Kolpingovy cesty po celé Evropě, setkával se zde s lidmi, diskutoval, předával své zkušenosti a zakládal tovaryšské spolky. Na svých cestách se nevyhnul ani Čechám a založil tu dva tovaryšské spolky, v Praze a Českých Budějovicích. Kolpingovo dílo se dynamicky rozrůstalo, bylo potřeba zakládat nové a nové domy pro mladé a potřebné tovaryše. 1. dům pro tovaryše byl založen v roce 1853 v Kolíně nad Rýnem a ještě za dobu Kolpingova života jich po celé Evropě a Severní Americe vzniklo více než 400. Když Kolping umírá, jeho společenství tovaryšů, jeho rodina čítá více než 25 000 členů. Přes veškeré své úsilí si byl Kolping velice dobře vědom, že veškerá jeho práce nemůže vyřešit těžkou sociální situaci tovaryšů, věděl, že tohle může vyřešit pouze a jen celková reforma společenských poměrů: „Ne že bychom pojali tu obrovskou myšlenku, že pomocí katolického spolku tovaryšů vyřešíme sociální otázku. Byla by to myšlenka stejně opovážlivá

jako hloupá, avšak čas nás poučil, že skrze spolek lze pro sociální otázku vykonat mnoho dobrého". (Frölich, Roland, 1999, str. 88). Kolping si byl dobře vědom, že celý společenský systém spočívá a má základ především v zákonech, v právu a pouhé milosrdenství, přátelství a solidarita tovaryšů nejsou řešením, ale to už byla problematika mu vzdálená, o kterou se nechtěl zajímat a odmítal se jí věnovat: „nechtěl být víc než duchovním pastýřem a lidovým vychovatelem – tím však byl každým coulem.“ (Frölich, Roland, 1999, str. 89).

2 KOLPINGOVO DÍLO

Kolpingovo dílo je organizace, sdružení, kterou založil Adolph Kolping, toto sdružení nabízí svým členům doslova rodinné společenství, a to po celý jejich život. Základem pro vznik tohoto sdružení byl již tovaryšský spolek elberfeldský, kterému Kolping předsedal a pak následně spolek katolických tovaryšů, který Kolping založil následně v Kolíně nad Rýnem a který se zásluhou Kolpinga sloučil s dalšími spolky tovaryšů v Německu a následně po celé Evropě i mimo ni. Kolpingovo dílo je tedy projektem mezinárodního charakteru, který se snaží o výchovu, vedení, vzdělávání zejména mladých lidí, dávat jim sociální podporu a tím naplňovat jednu ze základních Kolpingových myšlenek „pomoci k svépomoci.“ Kolpingovo dílo se velmi šířilo ještě za života zakladatele a měl více než 20 000 členů. V současné době je jen v Kolpingově rodné zemi organizováno více než 270 000 členů ve více než 2 700 Kolpingových rodinách.

Rozvoji Kolpingova díla ve 20. století nejen u nás, ale po celé Evropě zabránily zejména obě světové války. Po 2. světové válce a nástupu totalitního režimu k moci bylo dokonce Kolpingovo dílo, a nejen ono, zakázáno.

V současné době je však Kolpingovo dílo již nedílnou součástí vzdělávacího a sociálního systému České republiky.

2.1 Kolpingovo dílo ve světě

Kolpingovo dílo se již brzy po svém založení začíná šířit po celé Evropě, díky vystěhovalcům se dostává v 19. století i do USA. Ve 20. století jeho rozvoj přibrzdily světové války, po jejich skončení však rozvoj opětovně začíná. Ovšem s výjimkou zemí kde po 2. světové válce začal vládnout komunismus, zde je Kolpingovo dílo zakázané. Důležitým mezníkem mezinárodního Kolpingova díla se stává rok 1968, kdy na mezinárodním shromáždění členů Kolpingova díla v německém Salzburgu, zazní jasný požadavek, který byl následně představiteli mezinárodního Kolpingova díla přijat, aby se Kolpingovo dílo věnovalo sociálním otázkám mezinárodního charakteru. Tím měli představitelé Kolpingova díla na mysli věnovat se zejména sociálním otázkám trápící rozvojové země, a do těchto zemí směřovat svou pomoc. Následně v 70. letech minulého století začínají vznikat národní svazy Kolpingova díla nejprve v Jižní Americe a poté následuje Afrika a Asie. Po pádu totalitních režimů ve střední a východní Evropě, dochází k zakládání národních svazů Kolpingova díla i v těchto evropských zemích.

Náplň a cíle Kolpingova díla vycházejí se samé jeho definice „Kolpingovo dílo je blahoslaveným Adolphem Kolpingem založený spolek, který nabízí rodinné společenství, provázající své členy celý život.“ (Kolpingovo dílo České republiky. Dostupný z WWW: <www.kolping.cz>.). Z této definice nám vyplývá, že se jedná o spolek katolický a jeho členové jsou pouze křesťané, které dohromady spojuje jejich víra. Tím, že obyčejní členové spolupracují s kněžími, vzniká rodinné společenství, v rámci Kolpingova díla jsou sdružováni a organizováni lidé bez rozdílu věku, mladí jako nositelé ideálů a nadšení a ti starší poskytují své cenné zkušenosti a rady, proto je tedy Kolpingovo dílo partnerem celoživotním.

Kolpingovo dílo se dále ve svém počínání snaží dosáhnout toho, aby se jeho členové prosadili ve světě, v práci, v životě, aby byli správnými a plnohodnotnými křesťany. Nabízí a poskytuje pomoc členům a celé společnosti v různých, a to zejména v tíživých či kritických životních situacích. Angažovanost členů Kolpingova díla se projevuje tím, že se aktivně podílí a zapojují do společenského a politického života. Kolpingovo dílo uznává „svobodu vyznání, svědomí, stejně tak právo na život ve všech jeho formách.“ (Kolpingovo dílo České republiky. Dostupný z WWW: <www.kolping.cz>.). Proto odmítá umělé přerušování těhotenství, euthanázii, vede diskuzi na téma genetické inženýrství.

Mezinárodní Kolpingovo dílo se dále velmi zasazuje za rodiny, jejich ochranu, podporu a rozvoj. Snaží se podporou rodin o posilování její role v dnešním světě, jak ve společnosti, tak i v politice jednotlivých zemí. V programu Mezinárodního Kolpingova díla se uvádí: „Manželství a rodina představuje dle Kolpingova díla nedůležitější předpoklad pro osobnostní růst člověka a tím také pro rozvoj společnosti respektující lidskou důstojnost.“ (Kolpingovo dílo České republiky. Dostupný z WWW: <www.kolping.cz>.). I proto se základní články organizace Kolpingova díla nazývají Kolpingovy rodiny. V dnešní moderní době je potřeba rodinám pomáhat nejen po stránce duchovní, a proto Kolpingovo dílo v rámci svých vzdělávacích aktivit nabízí např. rodinám s malými dětmi, kde oba rodiče pracují, školky. Pro partnery nabízí různé předmanželské kurzy, poradny apod.

Adolph Kolping byl kněz, z toho přirozeně plyne, že celé Kolpingovo dílo i ve svém mezinárodním charakteru je založeno na principech duchovních: „V církvi jsme doma“ (Kolpingovo dílo České republiky. Dostupný z WWW: <www.kolping.cz>.). Kolpingovo dílo je ve své podstatě: „Laický svaz, jehož členové jsou aktivní v církvi a jako odpovědní křesťané spoluutvářejí církev i společnost.“ (Kolpingovo dílo České republiky. Dostupný z WWW: <www.kolping.cz>.).

Mezinárodní Kolpingovo dílo se také aktivně zapojuje v oblasti problematiky práce, je si vědomo problémů, které se na tomto poli vyskytly v souvislosti s globalizací a automatizací, zejména s tímto spojeným problémem zvyšování počtu lidí bez práce, růstem chudoby, a to zejména v zemích tzv. třetího světa. Mezinárodní Kolpingovo dílo zejména pro postižené obyvatelstvo z této části světa, nabízí možnosti ve vzdělávacích programech, v oborech řemeslnických, zemědělských a také obchodních. Mezinárodní Kolpingovo dílo praktikuje princip mezinárodní solidarity mezi svazy: „Členové v chudých zemích mohou díky vzdělávacím aktivitám a materiální pomoci dosáhnout toho, že budou žít svobodný a svéprávný život.“ (Kolpingovo dílo České republiky. Dostupný z WWW: <www.kolping.cz>.).

Mezinárodní Kolpingovo dílo mělo na konci roku 2012 svoji členskou základnu v 60 zemích celého světa a sdružovalo přes 450 000 členů v 5 800 Kolpingových rodinách. Každý rok Mezinárodní Kolpingovo dílo: „vynakládá 7,5 miliónů Euro na projekty rozvojové spolupráce, kde se dostává více než 40 000 mladých lidí v zemích třetího světa možnosti profesního vzdělávání, získává více než 300 000 pacientů možnost péče za nízkou cenu ve zdravotnických centrech Kolpingova díla, vzniká přibližně 7 000 pracovních míst v rámci podpory drobného podnikání, je pečováno o 7 000 dětí ve školkách zřízených Kolpingovým dílem, se naučí více než 3 000 členů Kolpingova díla číst a psát.“ (Kolpingovo dílo České republiky. Dostupný z WWW: <www.kolping.cz>.).

2.2 Kolpingovo dílo v České republice

Kolpingovo dílo bylo v České republice založeno dne 21. 10. roku 1992 a již následně 13. 2. 1993, bylo Kolpingovo dílo v České republice přijato a začleněno do řad Mezinárodního Kolpingova díla. Kolpingovo dílo v České republice se přihlásilo a navázalo na odkaz jednot katolických tovaryšů, které na našem území působily až do poloviny 20. století, kdy po převzetí vlády totalitním režimem, tyto jednoty byly zakázané. V současné době Kolpingovo dílo v České republice registruje více než 700 členů, tito jsou organizováni ve 41 Kolpingových rodinách, Kolpingovo dílo je občanským sdružením. Sídlem Kolpingova díla v České republice se stalo město Žďár nad Sázavou.

Základním článkem Kolpingova díla v České republice jsou Kolpingovy rodiny. Činnost Kolpingova díla v České republice se řídí stanovami, které byly naposledy upraveny v roce 2009. Kolpingovo dílo v České republice má širokou podporu ze strany státních institucí, zejména je podporováno Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstvem

práce a sociálních věcí, Radou vlády pro koordinaci protidrogové politiky. Na regionálních úrovních je v rámci své působnosti Kolpingovo dílo podporováno příslušnými krajskými a městskými úřady a dále řadou soukromých firem a fyzických osob.

Hlavní oblastí činnosti Kolpingova díla v České republice je práce s dětmi a mládeží a také mnohé aktivity v oblasti sociální a vzdělávání. S tímto úzce souvisí i podpora občanské angažovanosti ve společnosti a rozvoj spolkového života. V rámci svých sociálních projektů a programů Kolpingovo dílo v České republice pomáhá zejména rodinám a lidem, kteří se nachází ve složitých životních momentech, ať už se jedná o svobodné matky s dětmi nebo toxikomany. Dalším z důležitých bodů činnosti Kolpingova díla v České republice je oblast vzdělávání. V rámci tohoto Kolpingovo dílo v České republice provozuje dvě střední školy ve Žďáru nad Sázavou. Samo Kolpingovo dílo vidí v práci s dětmi a mládeží svůj nejdůležitější úkol. Kolpingovo dílo v České republice bylo oceněno a je držitelem titulu: Organizace uznaná Ministerstvem školství mládeže a tělovýchovy pro oblast práce s dětmi a mládeží.

Duchovním správcem Kolpingova díla v České republice je Mons. Dominik Duka, arcibiskup pražský, metropolita a primas český: „ S velkým potěšením pozoruji, jak se záběr činností Kolpingova díla utěšeně rozrůstá. Je opravdu široký od pomoci drogově závislým, práce s dětmi a mládeží, přes sportovní činnost až po zřízení např. gastronomické školy. Jsem rád, že je o vás vědět i na poutích, setkáních mládeže a podobně. Vážím si vaší práce a toho, že právě její výsledky jsou výbornou evangelizační příležitostí. Nemáte jen velké plány, ale především je uskutečňujete.“ (Výroční zpráva Kolpingova díla ČR za rok 2012, str. 1. Dostupný z WWW: <<http://www.kolping.cz/>>.)

2.2.1 Historie

Historii Kolpingova díla v Čechách lze jednoznačně vysledovat až do poloviny 19. století, kdy na našem území vznikly 1. tovaryšské spolky a to Jednoty katolických tovaryšů. Do konce první dvě tovaryšské jednoty u nás založil přímo Kolping, tovaryšské spolky vznikly v Praze a Českých Budějovicích. Od poloviny 19. století až do konce 19. století docházelo k velkému spolkovému rozvoji, na našem území vzniklo cca. 60 tovaryšských sdružení, nejvýznamnější byly spolky v Praze, Brně, Znojmě, Kroměříži. Tovaryšské jednoty, které v tuto dobu u nás vznikly, praktikovaly Kolpingovu ideu o pomoci mladým tovaryšům, kteří putovali městy na zkušenou. Jejich hlavním úkolem bylo poskytování azylu, zejména ubytování a celkového zázemí tovaryšům, zázemí na bázi rodiny. Nově založené Kolpin-

govy domy se velice rychle staly oblíbenými a hojně navštěvovanými centry mládeže, mladých učících se řemeslníků. Mládež spojovaly stejné zájmy, ale také křesťanská víra a výchova, společná studia. Mladí se společně účastnili vzdělávacích přednášek, ale také i poutí a třeba i návštěv ochotnických divadel apod..

Činnost těchto jednot byla přerušena až v první polovině 20. století, po nástupu nacismu k moci. Po 2. světové válce a porážce nacismu k rozvoji jednot tovaryšů již nedošlo, záhy po ukončení 2. světové války se své vlády v naší zemi ujal totalitní komunistický režim, který toto nedovolil: „Katolická církev byla jedinou velkou institucí, jež se vymykala samou svou podstatou ze struktury socialistického státu. Její pohled na svět říkal, že poslední a nejvyšší autoritou není strana a vláda, ale Bůh.“ (Duka, 1989-2009, str. 13).

2.2.2 Současnost

Kolpingovo dílo v podobě, která funguje v současné době, bylo jako občanské sdružení založeno 21. 10. 1992. Nejdůležitější oblast činnosti současného Kolpingova je především práce s dětmi a mládeží, činnost sociální a v oblasti školské a vzdělávání. Velký důraz je samozřejmě kladen i na rozvoj života spolkového a aktivní podporu občanské angažovanosti.

Kolpingovy rodiny na území České republiky se začaly tvořit po roce 1993, jedná se o: „Základní články Kolpingova díla, mají vlastní právní subjektivitu a zvolené představenstvo. To rozhoduje o činnosti a směřování aktivit Kolpingovy rodiny. Působí v rámci farností. Většina Kolpingových rodin se zaměřuje především na práci s dětmi a mládeží. Organizují celoroční volnočasové aktivity, kroužky nebo letní tábory organizují také kulturní a duchovní akce.“ (Výroční zpráva Kolpingova díla za rok 2011, str. 4. Dostupný z WWW: <<http://www.kolping.cz/>>.). V současné době aktivně působí v rámci Kolpingova díla České republiky 41 Kolpingových rodin.

V rámci svých sociálních aktivit Kolpingovo dílo provozuje – Terapeutickou komunitu Sejřek, tato se zaměřuje na pomoc a léčbu lidí závislých na nealkoholických toxikomaniích. Spektrum – centrum primární prevence a drogových služeb, Spektrum působí jednak na poli prevence, předcházení rizikových jevů u dětí a mládeže a potom na vlastní práci s užitelnými drogami, popřípadě s jejich blízkými. Kolpingův dům, Praha 8, azylový dům poskytující ubytování a pomoc zejména pro matky s malými dětmi a sociálně znevýhodněným rodinám. Rodinné centrum Smečno, provozuje aktivity určené k podpoře rodiny, rozvoji rodinných vazeb a vztahů a je určené především pro rodiny s malými dětmi, matkám na

mateřských dovolených. Rodinné centrum Srdíčko ve Žďáru nad Sázavou, toto se zaměřuje na volnočasové aktivity pro děti ve společnosti rodičů, jde převážně o matky s malými dětmi, na mateřské dovolené i nastávající matky.

Rekreační zařízení Vyhlička sloužící pro celoroční aktivity dětí a mládeže, zejména pro pořádání rekreací, táborů, ale také pro školící a konferenční aktivity.

V oblasti vzdělávání Kolpingovo dílo v České republice zřídilo a provozuje Biskupské gymnázium ve Žďáru nad Sázavou, kde čtyř až osmileté studium připravuje žáky především pro studium na vysokých školách a dále Střední školu gastronomickou Adolpha Kolpinga ve Žďáru nad Sázavou, s možnostmi učebního oboru kuchař, číšník, cukrář nebo nástavbové studium společné stravování.

V rámci Kolpingových rodin jsou skupiny dětí a mládeže aktivně zapojovány do volnočasových aktivit. Např. letní tábory, kulturní akce, činnost v zájmových kroužcích...

3 KOLPINGOVO DÍLO ČESKÉ REPUBLIKY A JEHO SOCIÁLNÍ PROJEKTY

V rámci své sociální činnosti se Kolpingovo dílo České republiky zaměřuje na pomoc rodinám, lidem, a to bez rozdílu pohlaví, kteří se ať již vlastní vinou nebo i nezaviněně dostanou do tíživé životní situace. Jedná se například o svobodné matky s malými dětmi a o drogově závislé. Mimo tyto organizované projekty vede Kolpingovo dílo své členy k pomoci opuštěným, nemocným a zdravotně postiženým, zde se jedná o pomoc dobrovolnou a nezištnou.

Nejdůležitější projekty Kolpingova díla v sociální oblasti jsou tedy realizovány ve dvou hlavních směrech, tedy pomoc lidem závislých na drogách a jejich rodinám, zde jsou to projekty Terapeutické komunity v Sejřku a projekt Spektrum, kterým se budu věnovat v samostatné kapitole, dále jsou to projekty s rodinnou tematikou.

Konkrétně se zde jedná o Kolpingův dům v Praze 8, kde v rámci tohoto azylového domu, pro především matky s malými dětmi, které se nějakým způsobem dostaly do tíživé životní situace, je poskytována pomoc, a to formou ubytování. Cílem pobytu matky s dětmi je vyřešení finanční situace a sociální stabilizace rodiny a připravuje je k návratu do normální společnosti.

Rodinné centrum Smečno, zde se jedná o sociální projekt, který si klade za cíl upevnit vazby v rodinách a motivaci ke správné výchově dětí. Je určeno především rodinám s malými dětmi a matkám na mateřské dovolené. Jedná se o preventivní programy pro rodiny s cílem předejít kolizím ve vztazích.

Dalším rodinným sociálním projektem je Rodinné centrum Srdíčko ve Žďáru nad Sázavou, kterému se taktéž věnuji v samostatné kapitole.

3.1 Terapeutická komunita Sejřek

Terapeutická komunita Sejřek se nachází v kraji Vysočina, nedaleko městyse Nedvědice, na území bývalého okresu Žďár nad Sázavou. Projekt terapeutické komunity se začal realizovat již v roce 1999, cílem tohoto projektu je léčení osob, a to osob obou pohlaví, u kterých je lékařsky diagnostikována závislost na nealkoholových drogách, popřípadě klientů u kterých je diagnostikována tzv. duální diagnóza, tedy závislost na drogách ve spojení s jinou duševní poruchou. V objektu terapeutické komunity se nachází 18 lůžek pro klienty. Smyslem tohoto projektu je: „ Realizace komunitního zařízení poskytujícího dlouhodo-

bý rezidenční program ženám a mužům závislým na drogách. Cílem programu je pomoci klientům nalézt, rozvíjet a udržet motivaci k abstinenci a návrat klienta do běžné společnosti a na trh práce. K tomu slouží dlouhodobá práce s hodnotovým systémem klienta, postupné přebírání odpovědnosti, podpora zdravého životního stylu a posilování důvěry v pozitivní lidský vztah.“ (Kolpingovo dílo České republiky. Dostupný z WWW: <www.kolping.cz>.).

Základem péče terapeutické komunity je dlouhodobý terapeutický program v rozsahu 30 až 56 týdnů, průměrná doba léčby klienta v roce 2012 byla 112 dnů, v tomto roce se léčby v komunitě Sejřek zúčastnilo celkem 47 klientů. Program se skládá ze skupinové a individuální terapie, dále z terapie pracovní, tréninku odpovědnosti, práce pedagogické, nedílnou součástí jsou i zátěžové a volnočasové aktivity, spolupráce s rodinou klienta. Klient si na pobyt přispívá ze svých sociálních nebo nemocenských dávek, a to ve výši 250 Kč za den, zbytek je hrazen z prostředků dotačních. Základní zásady poskytované péče jsou rovný přístup, dobrovolnost, individuální přístup, rovnováha mezi potřebami klienta a komunity. Cílem péče je život bez drog, aktivní život, zlepšení vztahů s rodinou, nalezení nového životního stylu, zničení vazeb na drogové prostředí a omezení rizikového, kriminálního jednání.

V rámci pracovní terapie klienti pracují v dílnách patřící ke komunitě nebo je využívána možnost práce v okolních lesích a na farmě. O klienty se stará 8 terapeutů.

3.2 Spektrum

Spektrum centrum primární prevence a drogových služeb je název pro sociální projekt, který slučuje programy působící v regionu bývalých okresů Havlíčkův Brod a Žďár nad Sázavou. Činnost spektra můžeme rozdělit na činnost Kontaktního poradenského centra a Terénní program a pak na Centrum primární prevence. Činnost Kontaktního poradenského centra v oblasti drogové problematiky má základní poslání, a to je poskytování informací, veškerého poradenství, zdravotnického materiálu apod. osobám drogově závislým a těm, kteří jsou užíváním drog vysoce ohroženi. Služby pracovníků Spektra jsou poskytovány jednak formou ambulantní a pak také formou terénní, kdy pracovník Spektra aktivně působí mezi narkomany. Pro klienty z řad toxikomanů je zřízeno kontaktní centrum ve Žďáře nad Sázavou a služby realizují 3 zaměstnanci, kteří klientům z řad toxikomanů poskytují tzv. výměnný program, možnost výměny použitých injekčních stříkaček za nové, potravi-

nový a hygienický servis, ale také možnost praní prádla, testy na HIV, hepatitidu typu C, tedy na možná riziková onemocnění narkomanů.

Pracovníci Spektra se snaží o individuální přístup ke klientům a kvalitní poradenství, zejména se snaží motivovat klienty k normálnímu způsobu života bez drog, snaží se, aby klienti měli bezproblémový vztah se svým okolím. Veškerá činnost je vedena anonymně a bezplatně.

Spektrum centrum primární prevence, také působí v regionu okresů Havlíčkův Brod a Žďár nad Sázavou. Jak už vyplývá z jeho názvu, realizuje dlouhodobé programy primární prevence pro děti a mládež, v tomto případě je cílová skupina ve věku 6 až 18 let. Sekundární skupinu tohoto programu tvoří pedagogičtí pracovníci, rodiče a blízcí. Spektrum nabízí služby primární prevence podle věku dětí v několika navazujících programech, např. zaměření na týrání, dětská práva a povinnosti, šikana, zdravý životní styl, návykové látky, partnerství apod.

3.3 Rodinné centrum Srdíčko

Rodinné centrum Srdíčko datuje začátek své činnosti od 1. ledna 2008. Sídlo má ve Žďáru nad Sázavou. V jeho nabídce se objevuje množství programů zejména pro děti, matky na mateřských dovolených, ale i pro rodiče nastávající, ženy po porodu a celou širokou veřejnost.

Projekt je zaměřen na volnočasové aktivity zejména pro děti, ale do těchto se zapojují i jejich přítomní rodiče, většinou tedy matky na mateřských dovolených. Centrum zajišťuje programy pro těhotné ženy. Aktivity jsou plně dostupné všem dětem a rodičům, včetně těch sociálně nejslabších.

Program má několik základních cílů a to pozitivní působení na vytvářející se charakterové vlastnosti dětí, zajištění celoroční nabídky volnočasových aktivit dětí nenavštěvujících školky, podporu rukodělných dovedností dětí, podpora sociálních vazeb mezi dětmi a rodiči.

V rámci Srdíčka je provozováno větší množství aktivit, tak např. angličtina pro předškoláky, angličtina pro rodiče, herna pro batolata, hudební a výtvarná dílnička pro děti, dílničky pro dospělé, různá cvičení pro děti a rodiče, poskytuje celou řadu poradenství a další volnočasové aktivity.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 EMPIRICKÝ PRŮZKUM

4.1 Předpoklady pro provedení průzkumu

Téma týkající se Adolpha Kolpinga a činnosti Kolpingova díla jsem si vybrala z důvodu, že bydlím ve Žďáru nad Sázavou a zde Kolpingovo jméno není neznámé, ale sama jsem se vážněji o tohoto kněze, pedagoga a spisovatele začala zajímat až v souvislosti se studiem sociální pedagogiky na vysoké škole. Do té doby byl pro mne Adolph Kolping jen jménem spojeným s nějakým učilištěm ve Žďáru nad Sázavou a Kolpingovo dílo České republiky bylo jen jedním z mnoha křesťanských sdružení u nás.

Předpokladem pro provedení mého průzkumu byla tedy má hypotéza, že jméno Adolpha Kolpinga, i přes to, že pocházím z města, kde je domovské sídlo Kolpingova díla České republiky, z města, kde působí několik škol a sociálních programů majících spojitost buď přímo se jménem Adolpha Kolpinga, nebo s Kolpingovým dílem České republiky, bude pro dotazované žáky středních škol a odborných učilišť pojmem nepřilíš známým. Můj předpoklad byl, že oslovení žáci jen obtížně odpoví na otázky kdo vůbec Kolping byl, jaké byl národnosti, a ve které době žil.

Další z mých hypotéz byla, že mnou dotazovaní žáci budou mít větší povědomí o existenci škol, v jejichž názvu se jméno Kolping objevuje, než o Kolpingovi samotném.

A poslední moje hypotéza byla, že sociální programy Kolpingova díla České republiky budou pro mnou oslovenou mládež nepřilíš známé a sama se jich neúčastní.

4.2 Cíl a průzkumné otázky

Cílem mé práce, která se zabývá životem a dílem Adolpha Kolpinga, je seznámit čtenáře s osobou tohoto německého kněze, sociálního reformátora a spisovatele, zjistit stav vědomostí o Adolpu Kolpingovi a o Kolpingově díle ČR, zejména v souvislosti se sociálními projekty působícími v lokalitě okresu Žďár nad Sázavou, a to u vybraného vzorku žáků středních škol a středních odborných učilišť, mimo škol Kolpingovým dílem zřízených, zmapovat činnost Kolpingova díla ČR v rámci okresu Žďár nad Sázavou.

Cílem praktické části mé práce je ověření hypotézy, že pro velkou část žáků středních škol a středních odborných učilišť, v rámci okresu Žďár nad Sázavou, s výjimkou škol Kolpingovým dílem ČR zřízených, je Adolph Kolping a současné aktivity Kolpingova díla ČR, včetně sociálních projektů neznámý. Dále bych v rámci tohoto průzkumu chtěla zjistit, zda

některý z respondentů nebo někdo z jeho blízkých, využil některého sociálního projektu Kolpingova díla ČR. K ověření znalostí respondentů výzkumu jsem vypracovala vlastní dotazník, zde jsem položila 20 otázek, viz. příloha.

4.3 Použité metody

Pro zjištění odpovědí vedoucích k potvrzení či vyvrácení mých hypotéz jsem zvolila metodu kvantitativního průzkumu. Vlastní průzkum proběhl celkem na pěti středních školách a středních učilištích v rámci okresu Žďár nad Sázavou, konkrétně ve Žďáru nad Sázavou, Novém Městě na Moravě, Bystřici nad Pernštejnem. Jako průzkumná metoda byl zvolen dotazník – dotazníkové šetření, a to zejména proto, že tato metoda kvantitativního průzkumu se mi jeví jako velmi rychlá a nejdostupnějším způsobem vhodná k získání informací. Použila jsem zde nestandardizované dotazníky vlastní konstrukce. Tyto byly koncipovány tak, aby bylo dosaženo stanoveného cíle, to znamená, že v části dotazníku jsem dala respondentům možnost volby odpovědí z nabídky 5 odpovědí, u zbývajících otázek se jednalo jen o odpověď ano či ne. Tyto popsané varianty se netýkají otázky č. 1 až č. 4, zde se jedná o otázky identifikační.

Dotazníky byly anonymní, a to z toho důvodu, že jsem si byla vědoma, že mnou položené otázky, zejména týkající se vlastních zkušeností s centrem Spektrum nebo Terapeutické komunity v Sejřku, jsou velmi důvěrné a anonymita respondenta zde může zaručit věrohodnost odpovědí.

Výsledky byly zpracovány do grafů, viz. seznam grafů a popsány v kapitole č. 2.

4.4 Průzkumový vzorek respondentů

Pro účely svého výzkumu, tedy pro své dotazníkové šetření, jsem výběr respondentů zúžila na žáky středních škol a učilišť ve věku 15 až 19 let, průzkumu se zúčastnili chlapci i dívky, žáci studující obory s maturitou i učebních oborů bez maturity. Pro účely tohoto dotazníkového šetření jsem zvolila účast 165 respondentů.

Zaměření na uvedenou skupinu respondentů není náhodné, má souvislost s dílem A. Kolpinga, který se věnuje problémům mladých tovaryšů.

4.5 Průběh průzkumu

Samotný výzkum, dotazníkové šetření proběhl v lednu roku 2014 na pěti středních školách a středních učilištích v rámci regionu bývalého okresu Žďár nad Sázavou v kraji Vysočina, a to konkrétně ve Žďáru nad Sázavou, Novém Městě na Moravě, Bystřici nad Pernštejnem. Záměrně jsem vybrala školy, jejichž zřizovatelem není Kolpingovo dílo České republiky a ve svém názvu nenesou jméno Adolpha Kolpinga a jedná se tedy o školy, kde studují žáci nejen z uvedených měst, ale žáci z celého okresu Žďár nad Sázavou, potažmo kraje Vysočina.

V rámci šetření jsem použila dotazníky pro celkem 165 respondentů, z tohoto počtu jsem při vlastním zpracování informací musela celkem 5 dotazníků vyřadit z důvodu jejich nepoužitelnosti ve výzkumu.

5 VÝSLEDKY PRŮZKUMU

5.1 Popis výsledků

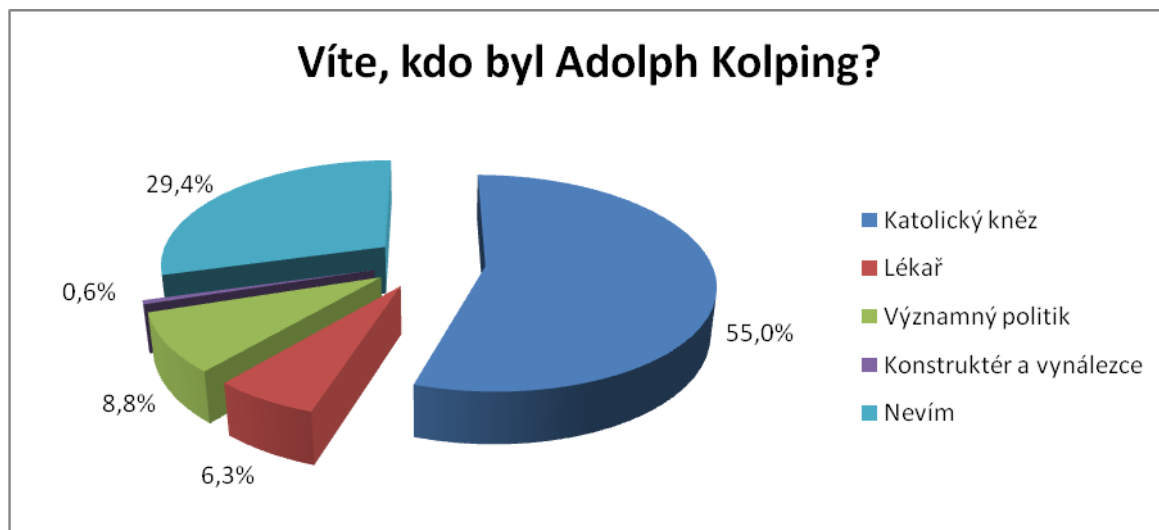
Vlastního průzkumu se zúčastnilo celkem 160 žáků středních škol a odborných učilišť ve věku 16 až 19 let. Všichni dotazovaní žáci ve svých dotaznících uvedli jako své trvalé bydliště kraj Vysočina. 120 dotazovaných žáků studuje střední školu nebo učební obor s maturitou, 40 dotazovaných žáků studuje učební obor bez maturity. Tyto údaje vyplývají z otázky č. 1, 2, 3 a 4, které se týkaly identifikačních údajů.

V otázce č. 5, kde byli dotazováni na školu ve svém okolí nesoucí název nějaké významné osobnosti, žáci ve svých odpovědích v 95 případech uvedli jméno Adolph Kolping, ve 28 případech uvedli jméno Vincenc Makovský, ve 30 případech uvedli jméno T. G. Masaryk, 7 žáků uvedlo, že neví – viz. graf v procentech č. 1.

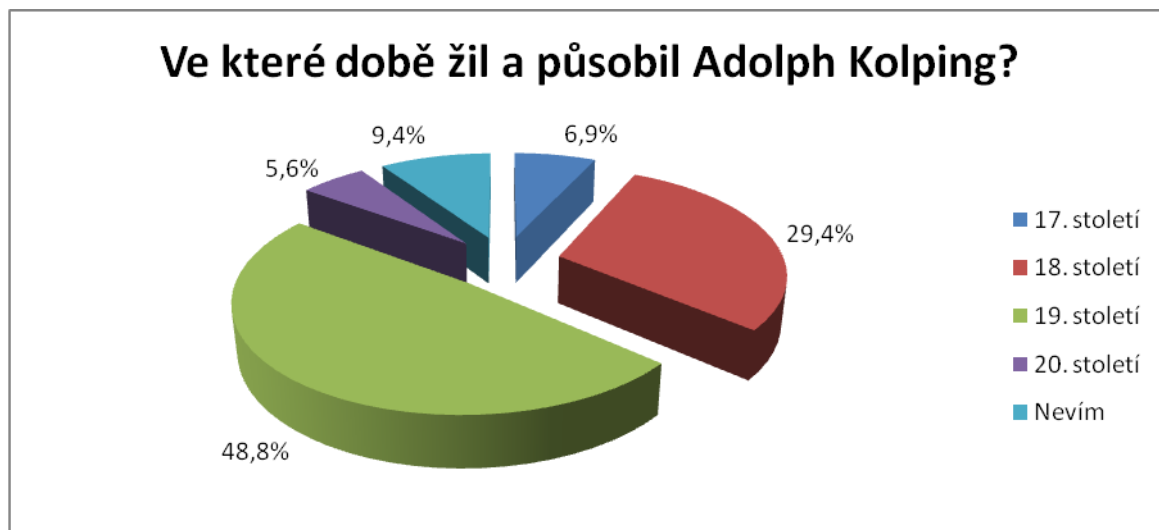
Graf č. 1 Znáte ve svém okolí školu, která by ve svém názvu měla jméno nějaké významné osobnosti?

V otázce č. 6 jsem se ve svém dotazníku ptala na to, kdo byl Adolph Kolping. Na to 88 žáků odpovědělo, že to byl katolický kněz, 10 žáků uvedlo, že se jednalo o lékaře, 14 žáků považuje Kolpinga za významného politika, 1 žák uvedl, že byl konstruktérem a vynálezcem a celkem 47 žáků zvolilo variantu neví – viz. graf v procentech č. 2.

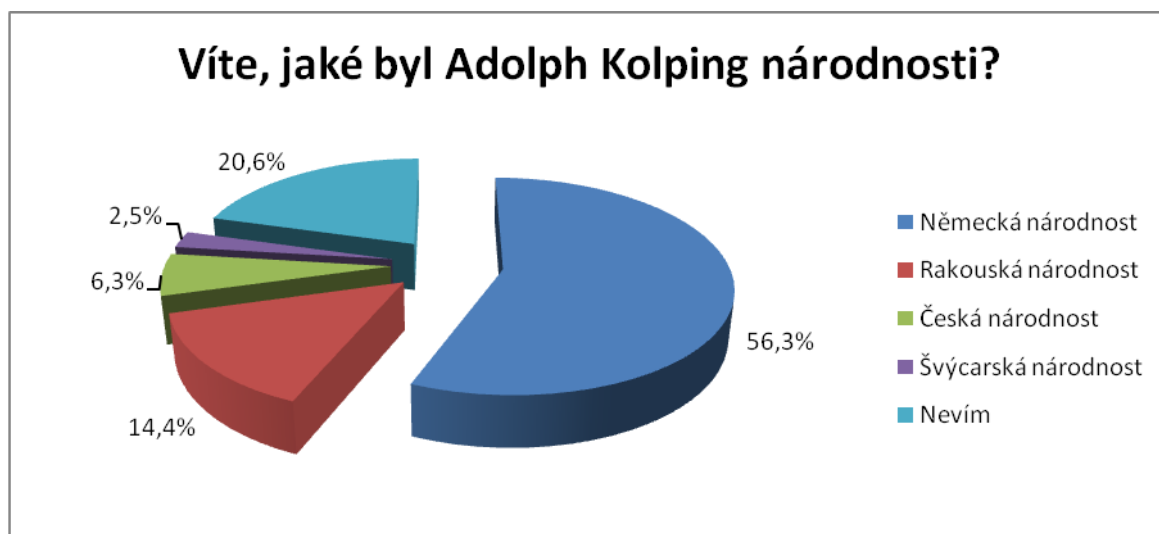
Graf č. 2 Víte, kdo byl Adolph Kolping?

V otázce č. 7 jsem se žáků ptala na dobu, ve které Kolping žil a působil. Na tuto otázku v 11 případech žáci uvedli, že Kolping žil v 17. století, 47 žáků jako správnou odpověď uvedlo 18. století, 78 žáků uvedlo 19. století, 9 žáků uvedlo 20. století a zbývajících 15 uvedlo variantu nevím – viz. graf v procentech č. 3.

Graf č. 3 Ve které době žil a působil Adolph Kolping?

V otázce č. 8 jsem se dotazovala na národnost Adolpha Kolpinga, kdy celkem 90 žáků uvedlo, že Kolping byl národnosti německé, 10 uvedlo variantu národnosti české, 23 žáků uvedlo národnost rakouskou, 4 žáci švýcarskou a 33 žáků variantu nevím – viz. graf v procentech č. 4.

Graf č. 4 Víte, jaké byl Adolph Kolping národnosti?

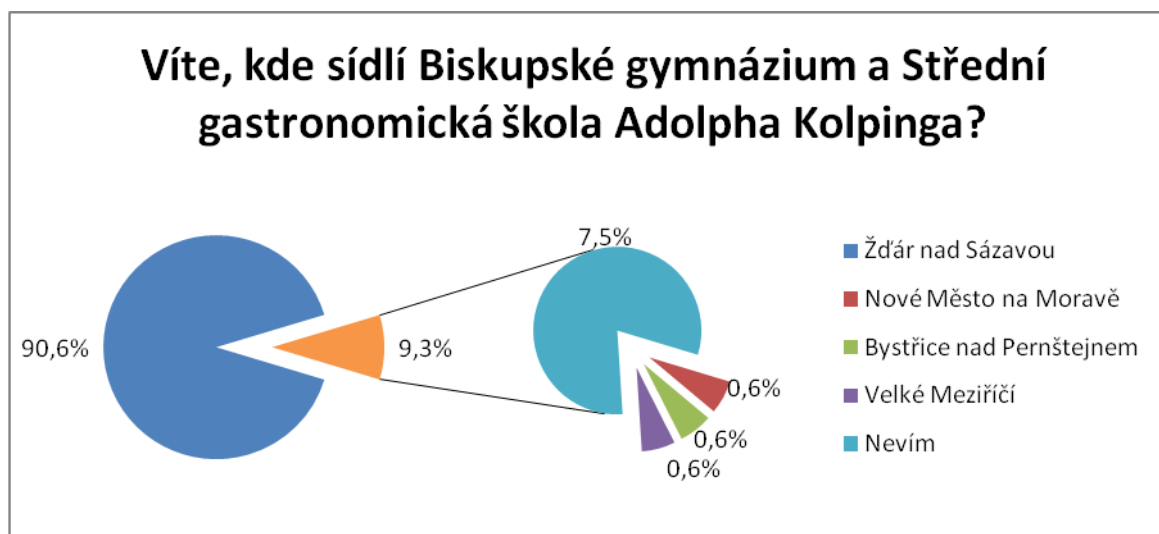
V otázce č. 9 mého dotazníku jsem se žáků ptala na to, kde sídlí občanské sdružení Kolpingovo dílo. Celkem 3 žáci uvedli, že toto sídlí v Novém Městě na Moravě, 12 v Bystřici nad Pernštejnem, 4 uvedli Velké Meziříčí, 115 odpovědělo, že ve Žďáru nad Sázavou a zbývajících 30 uvedlo variantu nevím – viz. graf v procentech č. 5.

Graf č. 5 Víte, kde sídlí občanské sdružení Kolpingovo dílo?

V otázce č. 10 jsem se žáků dotazovala na to, kde sídlí Biskupské gymnázium a Střední gastronomická škola Adolpha Kolpinga. Na tuto otázku 1 žák odpověděl Bystřice nad

Pernštejnem, 145 žáků zvolilo Žďár nad Sázavou, 1 žák Nové Město na Moravě, 1 žák odpověděl Velké Meziříčí a 12 žáků odpovědělo nevím – viz. graf v procentech č. 6.

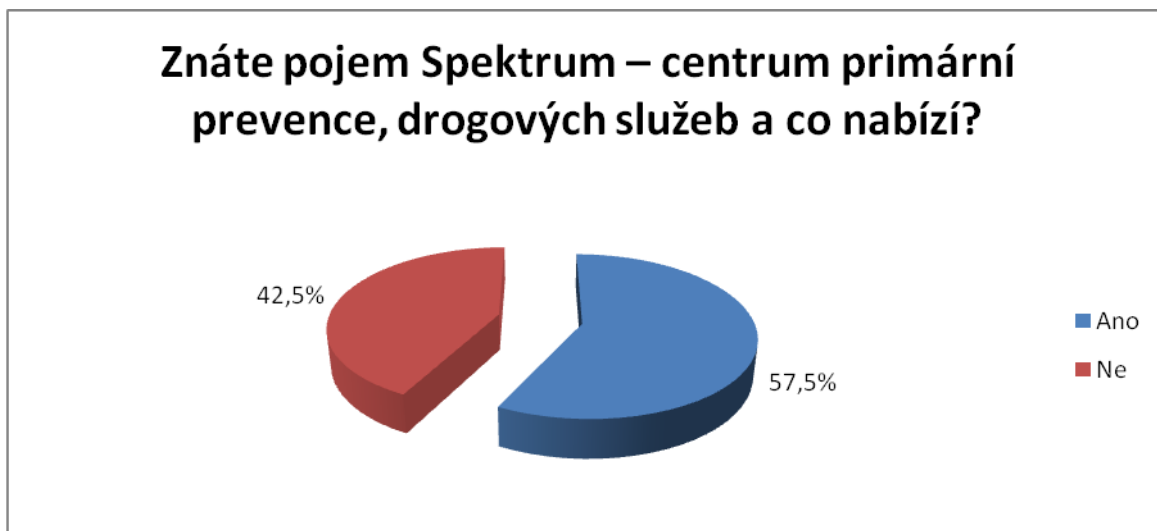
Graf č. 6 Víte, kde sídlí Biskupské gymnázium a Střední gastronomická škola Adolpha Kolpinga?

V otázce č. 11 jsem zjišťovala znalost pojmu Terapeutická komunita Sejřek a komu tato komunita poskytuje péči. 18 žáků odpovědělo, že tuto komunitu zná, popřípadě věděli, že poskytuje pomoc drogově závislým. Zbývajících 142 žáků uvedlo, že pojem Terapeutická komunita Sejřek jim není znám – viz. graf v procentech č. 7.

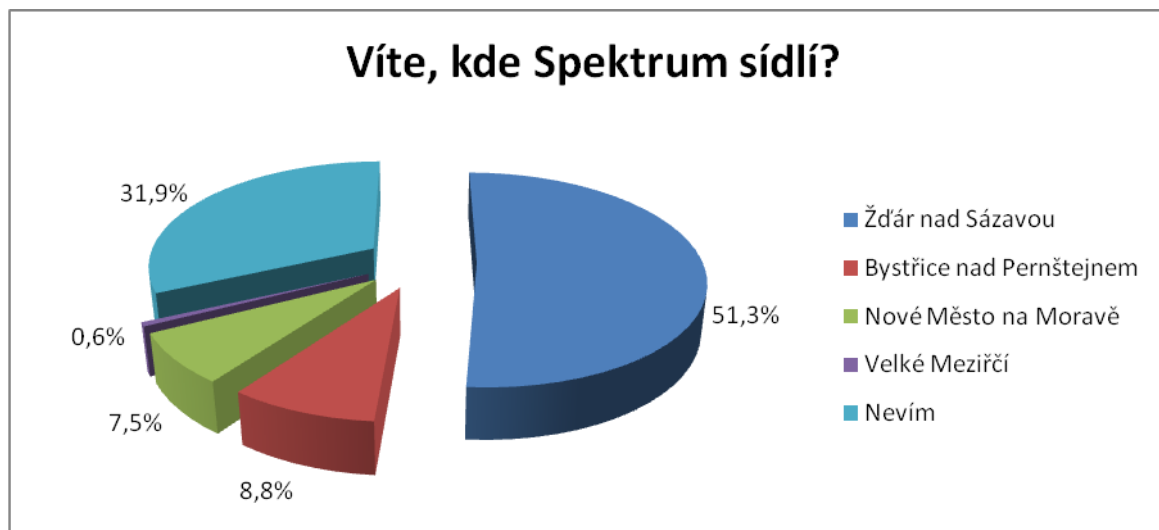
Graf č. 7 Znáte pojem Terapeutická komunita Sejřek a komu poskytuje péči?

V otázce č. 12 jsem se zaměřila na znalost pojmu Spektrum - Centrum primární prevence drogových služeb a co Spektrum nabízí. V 92 případech odpověděli žáci kladně, že pojem Spektrum znají, včetně toho, že poskytuje služby toxikomanům a také věděli o jejich přednáškové činnosti. Zbývajících 68 žáků uvedlo, že pojem Spektrum jim není znám – viz. graf v procentech č. 8.

Graf č. 8 Znáte pojem Spektrum – centrum primární prevence, drogových služeb a co nabízí?

V otázce č. 13 jsem se dotazovala na sídlo Spektra. Na toto celkem 82 žáků uvedlo, že sídlem je Žďár nad Sázavou, 1 žák uvedl Velké Meziříčí, 14 žáků zvolilo Bystřici nad Pernštejnem, 12 žáků uvedlo Nové Město na Moravě a 51 žáků uvedlo variantu nevím – viz. graf v procentech č. 9.

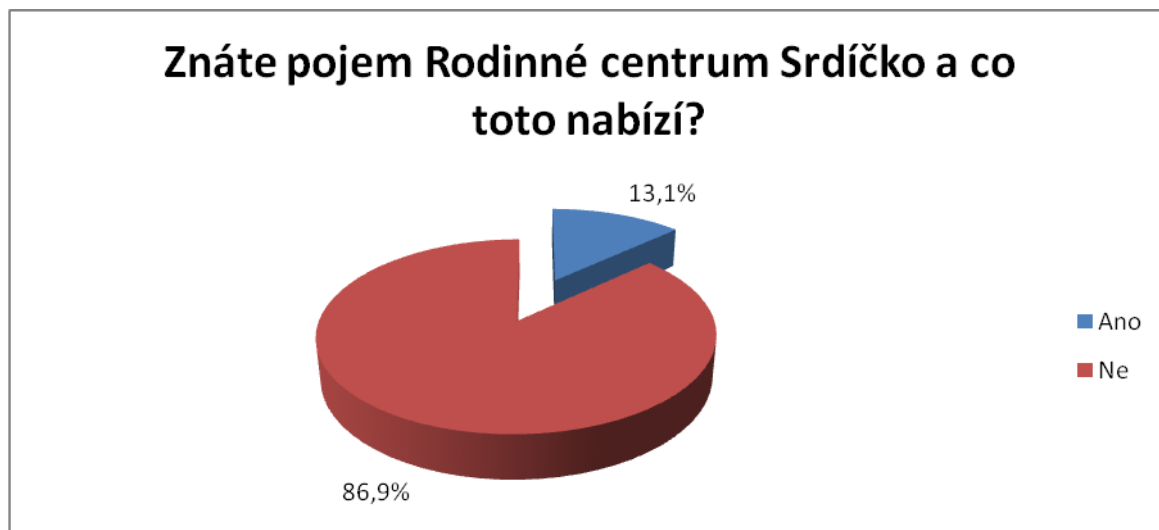
Graf č. 9 Víte, kde Spektrum sídlí?

V otázce č. 14 jsem se žáků dotazovala, zda se někdy účastnili přednášky pracovníků Spektra. 88 žáků uvedlo, že se přednášky Spektra zúčastnili, 72 uvedlo, že ne – viz. graf v procentech č. 10.

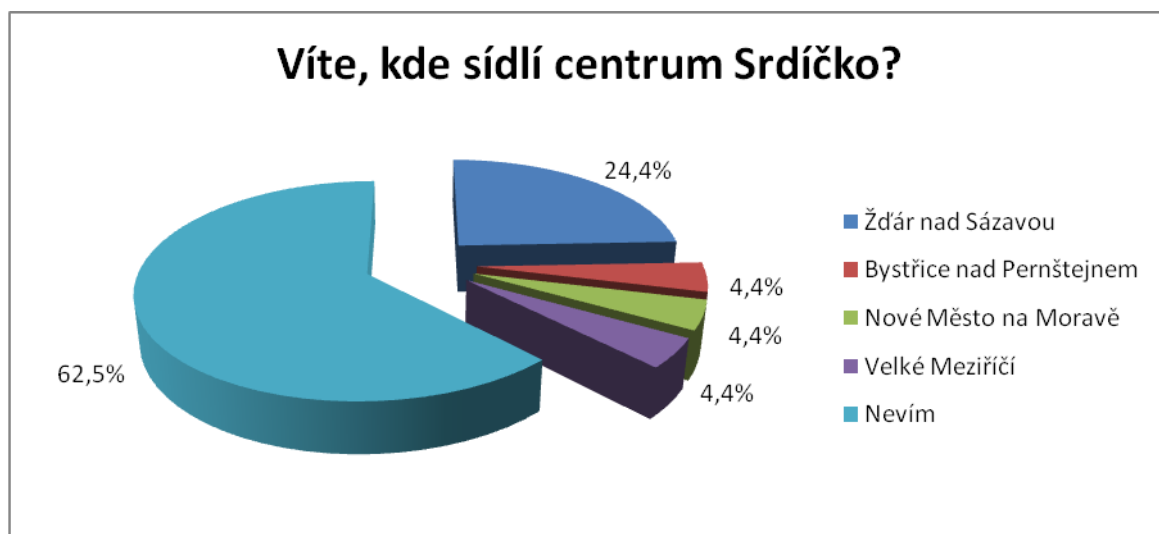
Graf č. 10 Účastnili jste se někdy přednášky pracovníků Spektra?

V otázce č. 15 jsem se dotazovala, zda je žákům znám pojem Rodinné centrum Srdíčko a co nabízí. Celkem 15 žáků uvedlo, že jim je pojem Rodinné centrum Srdíčko znám, zbývajících 139 žáků uvedlo, že pojem jim znám není – viz. graf v procentech č. 11.

Graf č. 11 Znáte pojem Rodinné centrum Srdíčko a co toto nabízí?

V otázce č. 16 jsem se dotazovala, kde sídlí Rodinné centrum Srdíčko. 39 žáků uvedlo, že ve Žďáru nad Sázavou, 7 žáků uvedlo Nové Město na Moravě, 7 žáků uvedlo Velké Meziříčí a zbývajících 100 žáků uvedlo variantu nevím – viz. graf v procentech č. 12.

Graf č. 12 Víte, kde sídlí centrum Srdíčko?

V otázce č. 17 jsem se žáků ptala, zda znají někoho ze svého okolí, kdo využil nebo využije služeb Spektra. 19 žáků odpovědělo, že ano a zbývajících 141 odpovědělo, že ne – viz. graf v procentech č. 13.

Graf č. 13 Znáte někoho ze svého okolí, kdo využil nebo využívá služeb Spektra?

V otázce č. 18 jsem se dotazovala, zda žáci znají někoho ze svého okolí, kdo využívá služeb Rodinného centra Srdíčko. 6 žáků uvedlo, že ano a 154 zvolilo odpověď ne – viz. graf v procentech č. 14.

Graf č. 14 Znáte někoho ze svého okolí, kdo někdy využil nebo využívá služeb centra Srdíčko?

V otázce č. 19 jsem se žáků dotazovala na znalost někoho z jejich okolí, kdo využil nebo využívá služeb Terapeutické komunity Sejřek. 3 žáci zvolili odpověď ano a 157 odpovědělo ne – viz. graf v procentech č. 15.

Graf č. 15 Znáte někoho ze svého okolí, kdo využil nebo využívá služeb Terapeutické komunity Sejřek?

V otázce č. 20 jsem se žáků dotazovala na to, zda oni sami využili některou z nabídek služeb Spektra, Srdíčka a Komunity Sejřek. 4 odpověděli, že ano a zbývajících 156 uvedlo, že ne – viz. graf v procentech č. 16.

Graf č. 16 Využili jste Vy sami nabídku některých ze služeb Spektra, Srdíčka, komunity Sejřek?

5.2 Interpretace výsledků

Jak jsem již uvedla v minulé kapitole, mého průzkumu se zúčastnilo 160 respondentů, žáků středních škol a odborných učilišť. Z prvních identifikačních otázek vyplynulo, že z celkového počtu bylo 78 chlapců a 82 dívek. Všichni byli ve věkovém rozmezí 16 až 19 let, konkrétně 59 respondentů bylo ve věku 16 let, 34 respondentů uvedlo věk 17 let, 47 uvedlo 18 let a 20 respondentů uvedlo věk 20 let. Z těchto údajů vyplývá, že věková skladba je v podstatě totožná s věkovou skladbou „Kolpingových tovaryšů“. Všechny 160 respondentů uvedlo, že trvale bydlí a žijí v kraji Vysočina. Tímto je daný předpoklad, že všichni měli možnost se se jménem A. Kolpinga setkat, ať již např. při výběru střední školy, od svých spolužáků, kamarádů studujících na školách nesoucích jeho jméno, nebo v rámci dalších aktivit Kolpingova díla, které jsou zejména v rámci kraje Vysočina značné.

Od otázky č. 5 byly již tyto zaměřeny konkrétně na Adolpha Kolpinga, Kolpingovo dílo a aktivity s tím spojené. Konkrétně jsem se v otázce č. 5 ptala respondentů na nějakou školu z jejich okolí, nesoucí název nějaké významné osobnosti, vycházela jsem z toho, že těchto škol, nesoucích takový název, je v rámci kraje Vysočina více. Výsledek vyjádřený v procentech (zaokrouhleno na jedno desetinné místo) je následující – 59,4% respondentů uvedlo ve své odpovědi právě A. Kolpinga, 18,7% uvedlo T. G. Masaryka, 17,5% pak uvedlo jméno Vincenc Makovský, pouze 4,4% respondentů uvedlo nevím. Z tohoto srovnání je patrné, že jméno Adolpha Kolpinga, přestože průzkum proběhl na školách, které jeho jméno nenesou, je mezi respondenty obecně známé, a to pro většinu respondentů.

V otázce č. 6 jsem od respondentů zjišťovala jejich vědomosti o tom, kdo to vůbec Kolping byl. Žáci měli možnost výběru z 5 možných odpovědí a 55% z nich uvedlo, že byl katolický kněz, 6,3% označilo variantu lékař, 8,8% významný politik, 0,6% uvedla, že se jednalo o konstruktéra a vynálezce a 29,4% uvedlo nevím. Tak jako u 5 otázky, nadpoloviční většina, a to početně velice blízká odpovědím na otázku č. 5, uvedla správnou odpověď. Nabízí se tu však i varianta, že odpověď významný politik není až tak nesprávná, protože Kolping při své práci, zejména zakládání spolků, bezesporu „obratným politikem“ z hlediska dnešního pohledu být musel. Variantu konstruktéra a vynálezce označilo zanedbatelné množství respondentů a taktéž odpověď lékař není mezi respondenty výrazně rozšířená. Jak uvádím u otázky č. 5, je patrné, že v osloveném vzorku respondentů je obecná povědomost o Kolpingovi, i o tom, čím vlastně byl, poměrně vysoká.

Na toto navazuje otázka č. 7, kde se ptám respondentů na dobu života a působení Kolpinga. Opět jsem žákům nabídla 5 možných odpovědí s následujícím výsledkem. 48,8% respondentů uvedlo 19. století, 29,4% uvedlo 18. století, 6,9% 17. století, 5,6% respondentů uvedlo 20. století a konečně 9,4% respondentů odpovědělo nevím. Zde se opět ukazuje, že obecná povědomost o Kolpingovi, a to, že se jedná o postavu již historickou a nikoliv současníka, je z odpovědí respondentů jasně patrná. Správná odpověď je poměrně výrazně procentuálně zastoupená oproti odpovědím špatným. Je patrné, že respondenti správně Kolpinga řadí do kategorie osobností historických. Opět zde mohu konstatovat, že povědomost respondentů v otázkách týkajících se Kolpinga, jako osoby, je na poměrně dobré úrovni.

Další a poslední otázka k osobě Kolpinga je otázka č. 8, zde se respondentů ptám na národnost Kolpinga. Opět jsem nabídla 5 možných variant odpovědí s následujícím výsledkem. 56,3% respondentů uvedlo, že Kolping byl národnosti německé, 14,4% uvedlo národnost rakouskou, 6,3% uvedlo národnost českou, 2,5% národnost švýcarskou a 20,6% odpovědělo nevím. Obdobně jako u vyhodnocení otázek č. 5, 6, 7 z uvedených výsledků lze vyvodit, že správných odpovědí je i v tomto případě nejvíce, a to dokonce procentuálně srovnatelně jako správných odpovědí na otázky č. 5 a 6, a že povědomost respondentů o Kolpingovi je v úrovni nadprůměrné.

V dalších otázkách jsem se respondentů ptala na Kolpingovo dílo a na aktivity s ním úzce spojené, konkrétně v otázce č. 9 jsem se zeptala respondentů, kde sídlí občanské sdružení Kolpingovo dílo a opět jsem nabídla 5 možných variant odpovědí. Výsledkem bylo, že 71,9% uvedlo jako sídlo Kolpingova díla Žďár nad Sázavou, 5% uvedlo Bystřici nad Pernštejnem, 2,5% uvedlo Velké Meziříčí, 1,9% uvedlo Nové Město na Moravě, 18,8% respondentů uvedlo variantu nevím. Z vyhodnocení odpovědí vyplývá nadprůměrná znalost oslovených respondentů, znalost pojmu občanské sdružení Kolpingovo dílo a jeho spojitost se Žďárem nad Sázavou

V otázce č. 10 se respondentů ptám na sídlo Biskupského gymnázia a Střední gastronomické školy A. Kolpinga, opět mají žáci možnost výběru z 5 variant. Výsledek je následující, 90,6% oslovených respondentů uvedlo, že sídlo škol je ve Žďáru nad Sázavou. 0,6% dotázaných shodně označilo za sídlo škol Nové Město na Moravě, Bystřici nad Pernštejnem a Velké Meziříčí, 7,5% pak odpovědělo nevím. Při pohledu na uvedená procenta je zjevně patrné, že tyto školy jsou mezi respondenty studujícími na oslovených středních

školách velmi známé a procento těch, kteří uvedli nesprávnou odpověď, je nízké, dá se říci až zanedbatelné.

Otázka č. 11 se týká znalosti pojmu Terapeutická komunita Sejřek a komu poskytuje péči. Zde nenabízím žádnou variantu odpovědi, tyto zcela ponechávám na respondentech. Výsledkem je, že 11,3% respondentů uvedlo, že pojem jim je znám a dále uvedlo, že je to aktivita spojená s léčbou drogově závislých osob, 88,8% dotázaných respondentů uvedlo, že o Terapeutické komunitě Sejřek nic neví. Na první pohled by se dalo říci, že dle uvedených procentuálních výsledků je tato aktivita Kolpingova díla většinou respondentů prakticky neznámá. Musíme ovšem vycházet z toho, že Terapeutická komunita Sejřek je určena pro léčbu osob majících závislost na nealkoholových drogách. Jedná se tedy o určitou specifickou skupinu osob, která zcela jistě není početněji více zastoupená než počet osob nealkoholovou závislostí netrpících. A protože tato druhá skupina osob, tedy těch bez nealkoholových závislostí nemá potřebu řešit problematiku, která se jich osobně netýká, pak z tohoto úhlu pohledu na problematiku drogově závislých se domnívám, že uvedená čísla neznamují obecnou neznalost o komunitě v Sejřku, ale naopak z nich vyplývá že 11,3% dotázaných respondentů se nějakým způsobem s touto problematikou, týkající se nealkoholové toxikomanie seznámilo a osobně u této věkové kategorie hodnotím toto číslo jako poměrně vysoké.

V otázce č. 12 se ptám na znalost pojmu Spektrum – centrum primární prevence, drogových služeb a co nabízí. Opět nenabízím možnost odpovědi a zcela je ponechávám na respondentech. Odpověď na tuto otázku je následující - 57,5% uvedlo, že pojem Spektrum jim je známý a uvedli zejména jeho přednáškovou činnost a dále aktivity spojené s pomocí lidem drogově závislým, výměna injekčních stříkaček a provádění testů na drogy. Zbývajících 42,5% uvedlo, že pojem a činnost Spektra jim není znám. Z uvedeného lze říci, že většinou respondentů je aktivita Kolpingova díla, konkrétně Spektra známá. Zejména zvolené věkové skupině jsou známé především přednášky pracovníků Spektra týkající se toxikomanie.

Otázka č. 13 navazuje přímo na předchozí otázku, zde se respondentů ptám na sídlo Spektra, nabízím opět celkem 5 variant odpovědi s následujícím výsledkem. 51,3% žáků odpovědělo, že sídlem Spektra je Žďár nad Sázavou, 8,8% označilo Bystřici nad Pernštejnem, 7,5% Nové Město na Moravě, 0,6% Velké Meziříčí a 31,9% žáků využilo variantu odpovědi nevím. Zde opět mohu z odpovědi usuzovat na to, že tato aktivita Kolpingova díla je oslovené věkové kategorii známá, jak vyplývá i z předchozí otázky. Respondenti

v nadpoloviční většině označili správně jako sídlo Spektra Žďár nad Sázavou a tak nejenom, že je respondentům známé to, co Spektrum nabízí, ale mají povědomí i o tom, kde je možnost pracovníky Spektra kontaktovat.

V otázce č. 14 jsem se zeptala přímo na přednáškovou činnost Spektra, a to konkrétně, kdo se účastnil takové přednášky pořádané pracovníky Spektra. Logicky jsem nabídla jen dvě varianty možných odpovědí - ano či ne. Na takto položenou otázku mi 55% respondentů odpovědělo kladně a zbývajících 45% uvedlo, že ne. K tomuto lze celkově říci, že na všechny otázky týkající se Spektra byly procentuálně velmi srovnatelné odpovědi. Můžeme říci, že nadpoloviční většině respondentů je činnost známá, ví, kde Spektrum sídlí a jejich přednášky se účastnili.

Otázka č. 15 se zaměřila na znalost pojmu Rodinné centrum Srdíčko, a co klientům nabízí. Zde nenabízím žádnou variantu odpovědí a nechávám jen na respondentech, jak se k ní vyjádří. Kladně se k této otázce vyjádřilo 13,1% respondentů, odpověď ne uvedlo zbývajících 86,9% dotazovaných. Na první pohled je zřejmá převaha odpovědí negativních, ale na druhou stranu si uvědomuji, že tato rodinná aktivita Kolpingova díla je zaměřena na volnočasové aktivity dětí, kterou společně s nimi navštěvují jejich rodiče, a to tedy převážně maminky na mateřské dovolené. A proto takováto aktivita je pro mnou oslovený vzorek, zejména vzhledem k jejich věku, přece jenom nezajímavá. Proto si dovolím říct, že těch kladně odpovídajících 13,1% respondentů není zase tak malé číslo.

V otázce č. 16 se respondentů dotazují, kde sídlí centrum Srdíčko. Zde nabízím 5 standardních možností. Odpovědi dopadly takto - celkem 24,4% dotázaných odpovědělo Žďár nad Sázavou, 4,4% dotázaných shodně uvedlo Bystřici nad Pernštejnem, Nové Město na Moravě a Velké Meziříčí a konečně 62,5% uvedlo variantu nevím. K tomuto lze pouze říci, že vyhodnocení odpovědí na tuto otázku je velmi podobné jako u otázky předchozí, je to aktivita, která pro oslovený vzorek respondentů není momentálně z věkového aspektu zajímavá. Zhruba 11% nárůst kladných odpovědí může sice zdánlivě znamenat větší informovanost respondentů o tom, kde Srdíčko sídlí, ale nemůžu samozřejmě vyloučit, že část z těchto kladných odpovědí byla odvozena ze znalostí respondentů týkajících se sídla Kolpingova díla ve Žďáru nad Sázavou a jeho dalších aktivit, např. sídla Spektra apod.

Otázka č. 17 se konkrétně ptá na to, zda respondenti znají někoho ze svého okolí, kdo využil nebo využívá služeb Spektra. Možná odpověď na tuto otázku je samozřejmě pouze buď ano, nebo ne. Výsledek je, že 11,9% respondentů uvedlo ve své odpovědi ano a 88,1% ne.

K těmto číslům uvádím pouze následující - v podstatě je dobře, že výrazná většina dotázaných odpovídá ne, ale samozřejmě nemůžeme na základě této odpovědi tvrdit, že nemají ve svém okolí nikoho, kdo má nějakou spojitost s drogami a jejich užíváním. 11,9% respondentů odpovídajících ano, je konkrétně u této odpovědi číslo rozhodně nezanedbatelné.

V otázce č. 18 se dotazuji opět na znalost někoho z okolí respondentů, kdo využil služeb nebo využívá služeb Srdíčka, nabídla jsem opět odpovědi ano a ne. Výsledek, tedy 3,8% kladných a 96,3% záporných odpovědí hodnotím obdobně, tak jak již uvádím v rámci hodnocení odpovědí č. 15 a 16, tedy že tato aktivita je určená jiné věkové kategorii, a proto naši respondenti, zejména pro svůj věk, mají k této službě poměrně daleko. Tomu odpovídá jejich znalost a povědomí o tomto konkrétním programu Kolpingova díla.

Otázka č. 19 se ptá respondentů na znalost někoho ze svého okolí, kdo využil nebo využívá služeb Terapeutické komunity Sejřek. Respondentům nabízím možnost ano a ne. Kladně na tuto otázku odpovídá celkem 1,9% dotázaných a ne uvedlo celkem 98,1% respondentů. Výsledek se zdá jednoznačný, ale jak jsem uvedla v hodnocení otázky č. 11, musíme si uvědomit, že problematika drogově závislých a dalších nealkoholově závislých osob a konkrétně těch, kteří se z této závislosti léčí v komunitě v Sejřku, je natolik specifická, že zde těžko můžeme čekat vyšší kladná procentuální čísla. Dokonce se domnívám, že toto číslo, tedy procento odpovědí kladných je pro mne překvapující.

V otázce poslední, tedy č. 20 se respondentů ptám, zda konkrétně někdo z nich využil nabídku služeb Spektra, Srdíčka, komunity Sejřek. Zde jsem nabídla opět jen varianty ano a ne. Výsledkem je, že 2,5% respondentů uvedlo, že ano a 97,5% uvedlo, že ne. Tato čísla hodnotím obdobně jako u předchozí otázky, u aktivity centra Srdíčka jsem přesvědčena o tom, že není pro mnou oslovené respondenty momentálně atraktivní, a to jak jsem již uvedla zejména z hlediska věku dotazovaných, protože tato aktivita je zaměřená na jinou věkovou skupinu. Využití, a to konkrétní, některých ze služeb Spektra nebo komunity Sejřek, jednoznačně svědčí o účelnosti a oprávněnosti fungování těchto programů.

5.3 Shrnutí výsledků

Vyhodnocení mého průzkumu a odpovědi dotazovaných respondentů, tedy žáků středních škol a učilišť, nepotvrdilo moje hypotézy o tom, že jméno Adolpha Kolpinga, znalost

pojmu Kolpingovo dílo České republiky a jeho sociální programy, jsou dnešní mládež žijící a studující ve Žďáru nad Sázavou a v jeho okolí pojmy vzdálené a neznámé.

Pro mne samotnou až překvapivě vysoké procento dotázaných respondentů uvedlo správné a kladné odpovědi v souvislosti s dotazy na A. Kolpinga a Kolpingovo dílo České republiky a na znalost sociálních programů tohoto sdružení. Oslovená mládež, nejenže v nadpoloviční většině, má přehled o tom, kdo Kolping byl, kdy žil, kde Kolpingovo dílo České republiky sídlí apod., ale také se i účastnilo akcí, které Kolpingovo dílo České republiky ve svých sociálních programech pořádá. Zejména přednášková činnost Spektra centra primární prevence a jejich pomoc lidem drogově závislým je mezi mládeží známá a zejména přednáškových aktivit Spektra, zaměřených na drogovou prevenci, se také žáci středních škol a učilišť v počtu velmi výrazném účastní.

Činnost Kolpingova díla České republiky není tedy pro mnou oslovené respondenty činností neznámou, určenou pouze a výhradně úzké a specifické skupině osob vyžadujících nějakou pomoc, ale jeho činnost je chápána oslovenou mládeží jako činnost pomáhající druhým, těm, kteří tuto pomoc potřebují.

Moje hypotéza o tom, že respondentům budou střední školy nesoucí v názvu jméno Adolfa Kolpinga známé, se potvrdila. Skutečně i žáci jiných škol než těch, které Kolpingovo dílo České republiky zřizuje, mají ve velké většině vědomosti o existenci těchto škol.

ZÁVĚR

Téma život a dílo německého katolického kněze, pedagoga, žurnalisty, spisovatele, jednoho z prvních sociálních reformátorů v Evropě, Adolpha Kolpinga, jsem si vybrala poté, kdy bylo vypsáno téma bakalářské práce „Významný duchovní, pedagog z místa mého bydliště“. Adolph Kolping, se narodil v Německu a s místem mého bydliště ve Žďáru nad Sázavou a ani s naší zemí nemá zdánlivě nic společného, ale opravdu jen zdánlivě. S jeho jménem jsem se v minulosti setkávala ve Žďáru nad Sázavou sice poměrně často, ale přiznávám, že mé znalosti o něm byly prakticky nulové, věděla jsem o existenci škol nesoucích jeho jméno a sídlících ve Žďáru nad Sázavou, také o existenci sdružení Kolpingovo dílo České republiky a o jeho sídle na náměstí Republiky ve Žďáru nad Sázavou. Veškeré moje další znalosti o tomto sdružení byly pouze velice povrchní a obecné, jen v rovině té, že toto sdružení pomáhá toxikomanům a má něco společného s katolickou církví. Teprve v souvislosti s mým studiem sociální pedagogiky na vysoké škole a také hlavně v souvislosti s vypsáním již zmíněného tématu bakalářské práce, jsem se začala zajímat o člověka jménem Adolph Kolping a o pojmy jako je Kolpingovo dílo a jeho programy.

V první, teoretické části mé práce jsem se zaměřila na život a dílo Adolpha Kolpinga v kontextu se sociální pedagogikou a také na jeho odkaz pokračující v práci Kolpingova díla ČR, a to zejména týkající se sociálních projektů v rámci lokality města o okresu Žďár nad Sázavou.

Ve druhé části mé práce jsem se zabývala v rámci provedeného výzkumu znalostmi a povědomím žáků středních škol a středních odborných škol a učilišť, s výjimkou škol Kolpingovým dílem České republiky zřízených, na jaké úrovni jsou jejich znalosti o Adolphu Kolpingovi, Kolpingově díle České republiky a sociálních projektech, které Kolpingovo dílo realizuje a nabízí na území okresu Žďár nad Sázavou, tedy o Terapeutické komunitě Sejřek, Spektru a Rodinnému centru Sluníčko, vycházejíc přitom z obecného předpokladu, že pro velkou část žáků středních škol a středních odborných učilišť bude Adolph Kolping a současné aktivity Kolpingova díla ČR, včetně sociálních projektů, neznámý.

Z celého mého výzkumu, popisu a rozboru zjištěných dat vyplynulo, že pojmy Adolph Kolping, Kolpingovo dílo České republiky a jeho činnost, nejsou mým zvoleným respondentům, žákům středních škol a odborných učilišť, naší mládeži ve věku blízkém Kolpingem milovaných tovaryšů, pojmy cizí a svědčí o tom, že jeho odkaz je pořád pro naši současnost aktuální.

Zpracováním tohoto mnou zvoleného tématu jsem se chtěla také pokusit o zvýšení informovanosti čtenáře o Adolphu Kolpingovi, jeho životě a díle, pokračování jeho odkazu v činnosti Kolpingova díla České republiky, kdy tato činnost zejména v rámci sociálních projektů, je podle mého názoru velmi prospěšná, a to pro celou naši společnost.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] Adolph Kolping. [Online] [cit. 2011-01-12]. Dostupný z WWW: <<http://krvelkabites.ic.cz/archiv/2004/adolph3.htm>>.
- [2] Adolph Kolping. [Online] [cit. 2011-01-12]. Dostupný z WWW: <<http://krvelkabites.ic.cz/archiv/2004/adolph3.htm>>.
- [3] Adolph Kolping. Žďár nad Sázavou: Kolpingovo dílo, 1995.
- [4] Bahounek, Jiří. Sociální učení církve. Brno: Petrov, 1991.
- [5] Baňouch, Hynek, Fedorko: Mezinárodní organizace. Brno 2001.
- [6] Biskupské gymnázium-Žďár nad Sázavou. Dostupný z WWW: <www.bigyze.cz>.
- [7] Konzemius, V. Proroci a předchůdci. Zvon, Praha 1997.
- [8] Das internationale Kolpingwerk. „Im Glauben an Christus – solidarisch handeln“; Propagační materiál Mezinárodního Kolpingova díla. Köln: Zimmermann, 2002.
- [9] Duka, D.; Badal, M. Bílá kniha církve: s černou kapitolou: 20 let nesvobody 1989-2009. 1. Vyd., Kostelní vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2009. ISBN: 978-80-7195-440-8.
- [10] Foltýnková, K. Muž činu – blahoslavený Adolph Kolping. Dostupný z WWW: <<http://udalosti.signal.cz/1012/muz-cinu-bl-adolph-kolping>>.
- [11] Frölich, Roland. Dva tisíce let dějin církve. Praha: Vyšehrad, 1999.
- [12] Hájek, Bedřich a kol. Pedagogika volného času. Praha: Univerzita Karlova, 2003.
- [13] Heinrich Heine citáty. Dostupný z WWW: <<http://citaty.net/autori/heinrich-heine/>>.
- [14] Horecký, Jan. Vybrané povídky od Adolpha Kolpinga. Brno 1898
- [15] Kolpingovo dílo České republiky. Dostupný z WWW: <www.kolping.cz>.
- [16] Lajkepová, E. Adolph Kolping, podivně současný člověk. Dostupný z WWW: <<http://krvelkabites.ic.cz/archiv/2004/adolph1.htm>>.
- [17] Miller, Helmut a kol. Dějiny Německa. Praha 1995.
- [18] Müller, R. Adolph Kolping Visionär und Reformier. 1. vyd. Vídeň: Herder, 1991. ISBN 3-451-22478-X.

- [19] Rajdlová, P. Statistický přehled katolického školství za rok 2009. Dostupný z WWW: <<http://skolstvi.cirkev.cz/>>.
- [20] SŠ gastronomická Adolpha Kolpinga – Žďár nad Sázavou. Dostupný z WWW: <<http://skolstvi.cirkev.cz/Skoly/skola/61>>.
- [21] Stanovy Kolpingova díla České republiky o. s. Dostupný z WWW: <<http://www.kolping.cz/dokumentdetail.aspx?IDDokument=33>>.
- [22] Stručná historie a současnost církevního školství v ČR. Dostupný z WWW: <<http://skolstvi.cirkev.cz/Skoly/Z-historie-1>>.
- [23] Zpravodaj Kolpingova díla České republiky. Žďár nad Sázavou: Kolpingovo dílo České republiky.

SEZNAM GRAFŮ

Graf č. 1 Znáte ve svém okolí školu, která by ve svém názvu měla jméno nějaké významné osobnosti?	36
Graf č. 2 Víte, kdo byl Adolph Kolping?	37
Graf č. 3 Ve které době žil a působil Adolph Kolping?	37
Graf č. 4 Víte, jaké byl Adolph Kolping národnosti?	38
Graf č. 5 Víte, kde sídlí občanské sdružení Kolpingovo dílo?	38
Graf č. 6 Víte, kde sídlí Biskupské gymnázium a Střední gastronomická škola Adolpha Kolpinga?	39
Graf č. 7 Znáte pojem Terapeutická komunita Sejřek a komu poskytuje péči?	39
Graf č. 8 Znáte pojem Spektrum – centrum primární prevence, drogových služeb a co nabízí?	40
Graf č. 9 Víte, kde Spektrum sídlí?	41
Graf č. 10 Účastnili jste se někdy přednášky pracovníků Spektra?	41
Graf č. 11 Znáte pojem Rodinné centrum Srdíčko a co toto nabízí?	42
Graf č. 12 Víte, kde sídlí centrum Srdíčko?	42
Graf č. 13 Znáte někoho ze svého okolí, kdo využil nebo využívá služeb Spektra?	43
Graf č. 14 Znáte někoho ze svého okolí, kdo někdy využil nebo využívá služeb centra Srdíčko?	43
Graf č. 15 Znáte někoho ze svého okolí, kdo využil nebo využívá služeb Terapeutické komunity Sejřek?	44
Graf č. 16 Využili jste Vy sami nabídku některých ze služeb Spektra, Srdíčka, komunity Sejřek?	44

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 Dotazník

PŘÍLOHA Č. 1: DOTAZNÍK

1. Jakého jste pohlaví?

- a) muž
- b) žena

2. Kolik Vám je let?

3. Vaše bydliště, uveďte pouze kraj:

.....

4. V současné době studujete:

- a) Odborné učiliště
- b) Střední školu s maturitou
- c) VOŠ

5. Znáte ve svém okolí školu, která by ve svém názvu měla jméno nějaké významné osobnosti? Pokud ano, uveďte je:

.....
.....

6. Víte, kdo byl Adolph Kolping?

- a) katolický kněz
- b) lékař
- c) významný politik
- d) konstruktér, vynálezce
- e) nevím

7. Ve které době žil a působil Adolph Kolping?

- a) 17. st.
- b) 18. st.
- c) 19. st.
- d) 20. st.
- e) nevím

8. Víte, jaké byl Adolph Kolping národnosti?

- a) německé
- b) české
- c) rakouské
- d) švýcarské
- e) nevím

9. Víte, kde sídlí občanské sdružení Kolpingovo dílo?

- a) Nové Město na Moravě
- b) Bystřice nad Pernštejnem
- c) Velké Meziříčí
- d) Žďár nad Sázavou
- e) nevím

10. Víte, kde sídlí Biskupské gymnázium a Střední gastronomická škola Adolpha Kolpinga?

- a) Bystřice nad Pernštejnem
- b) Žďár nad Sázavou
- c) Nové Město na Moravě
- d) Velké Meziříčí
- e) nevím

11. Znáte pojem Terapeutická komunita Sejřek a komu poskytuje péči?

.....
.....

12. Znáte pojem Spektrum – centrum primární prevence, drogových služeb a co nabízí?

.....
.....

13. Víte, kde Spektrum sídlí?

- a) Žďár nad Sázavou
- b) Velké Meziříčí
- c) Bystřice nad Pernštejnem
- d) Nové Město na Moravě
- e) nevím

14. Účastnili jste se někdy přednášky pracovníků Spektra?

- a) ano
- b) ne

15. Znáte pojem Rodinné centrum Srdíčko, a co toto nabízí?

.....
.....

16. Víte, kde sídlí centrum Srdíčko?

- a) Žďár nad Sázavou
- b) Nové Město na Moravě
- c) Velké Meziříčí
- d) Bystřice nad Pernštejnem
- e) nevím

17. Znáte někoho ze svého okolí, kdo využil nebo využívá služeb Spektra?

- a) ano (uved'te počet)
- b) ne

18. Znáte někoho ze svého okolí, kdo využil nebo využívá služeb centra Srdíčko?

- a) ano (uved'te počet)
- b) ne

19. Znáte někoho ze svého okolí, kdo využil nebo využívá služeb Terapeutické komunity Sejřek?

- a) ano (uved'te počet)
- b) ne

20. Využili jste Vy sami nabídku některých ze služeb Spektra, Srdíčka, komunity Sejřek?

- a) ano
- b) ne